

БОЛОВСРОЛ,
ШИНЖЛЭХ УХААНЫ
ЯАМ

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

ASIAN
DEVELOPMENT
BANK

БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ЯАМ
БОЛОВСРОЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТӨВ

БҮРЭН ДУНД БОЛОВСРОЛЫН ХИЧЭЭЛ, СУРГАЛТЫН ҮР ДҮНГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУР

МОНГОЛ ХЭЛ

АНХДУГААР ХЭВЛЭЛ

УЛААНБААТАР 2021

БОЛОВСРОЛ,
ШИНЖЛЭХ УХААНЫ
ЯАМ

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

ASIAN
DEVELOPMENT
BANK

БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ЯАМ
БОЛОВСРОЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТӨВ

СУУРЬ, БҮРЭН ДУНД БОЛОВСРОЛЫН ХИЧЭЭЛ, СУРГАЛТЫН ҮР ДҮНГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУР

МОНГОЛ ХЭЛ

АНХДУГААР ХЭВЛЭЛ

УЛААНБААТАР 2021

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Эрх зүйн баримт бичгүүд	6
Боловсролын үнэлгээ	16

БҮРЭН ДУНД БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН МОНГОЛ ХЭЛ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. X АНГИ

1.1. X ангийн монгол хэлний хичээлийн суралцахуйн үр дүн	21
1.2. Үнэлгээний нэгж	21
1.2.1. Үнэлгээний нэгж 1. Эхийг уншиж, ойлгох	21
1.2.2. Үнэлгээний нэгж 2. Эх зохион бичих	23
1.2.3. Үнэлгээний нэгж 3. Ярих	24
1.2.4. Үнэлгээний нэгж 4. Хэл зүйн хэрэглээ	24

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. XI АНГИ

2.1. XI ангийн монгол хэлний хичээлийн суралцахуйн үр дүн	26
2.2. Үнэлгээний нэгж	26
2.2.1. Үнэлгээний нэгж 1. Эхийг уншиж, ойлгох	26
2.2.2. Үнэлгээний нэгж 2. Эх зохион бичих	27
2.2.3. Үнэлгээний нэгж 3. Ярих	29
2.2.4. Үнэлгээний нэгж 4. Хэл зүйн хэрэглээ	30

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. XII АНГИ

3.1. XII ангийн монгол хэлний хичээлийн суралцахуйн үр дүн	31
3.2. Үнэлгээний нэгж	31
3.2.1. Үнэлгээний нэгж 1. Эхийг уншиж, ойлгох	31
3.2.2. Үнэлгээний нэгж 2. Эх зохион бичих	32
3.2.3. Үнэлгээний нэгж 3. Ярих	32
3.2.4. Үнэлгээний нэгж 4. Хэл зүйн хэрэглээ	33

МЭНДЧИЛГЭЭ

**Эрхэм баян-эрдэм мэдлэгийг түгээн
дэлгэрүүлэгч эрдэмтэн багш нар аа!**

Хурдацтай хувьсан өөрчлөгдөж буй өнөөгийн нийгэмд зохицон амьдрах хувь хүний эрэлтийг нийгмийн хэрэгцээтэй уялдуулан хөгжүүлэхэд дэлхийн улс орнууд ихээхэн анхаарч, боловсролын тогтолцоогоо улам бүр боловсронгуй болгож байна.

Сургалтын хөтөлбөрт суралцагчийн суралцах чадварын хөгжил, шинжлэх ухааны мэдлэг, ойлголтын эзэмшилт, аливаа зүйлийг судлах сонирхол, идэвх зүтгэлд гарч буй ахиц амжилтыг үнэлэхээр үнэлгээний зорилтыг тодорхойлсон бөгөөд суралцагчийн үнэлгээний журамд “үнэлгээ нь шалгуурт суурилсан” байхаар заасан.

Боловсрол, шинжлэх ухааны сайдын 2021 оны “Шалгуур үзүүлэлт батлах тухай” А/180 дугаар тушаалаар ерөнхий боловсролын сургуулийн хичээл, сургалтын үр дүнг үнэлэх шалгуурыг боловсролын түвшин, анги, хичээл бүрээр сургалтын хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнд нийцүүлэн боловсруулж, баталлаа.

Энэхүү шалгуур үзүүлэлт батлагдсанаар суралцагчийн ахиц амжилтыг ижил шалгуураар үнэлэх /суралцагчдын ялгаатай байдлыг тодорхойлох/, хичээлийн бэлтгэлийг чанартай хангах /нэгж, ээлжит хичээлийн төлөвлөлт хийх/ зэрэг багш, суралцагч, эцэг эх, асран хамгаалагчийн хамтын ажиллагааг сайжруулах, эргэх холбоотой ажиллах боломж бүрдэх юм.

Оюунлаг, чадварлаг, бүтээлч шинэ эриний “Монгол хүн” бүтээх гол цөм, тулах цэг нь болсон багш, боловсролын ажилтан та бүхэнд эрүүл энх, амжилт бүтээлийн дээдийг хүсэн ерөөе.

Энэхүү гарын авлагыг боловсруулахад оролцсон эрдэмтэн багш, судлаач нар болон техникийн дэмжлэг үзүүлсэн Азийн Хөгжлийн банкны “Эдийн засгийн үед боловсролын чанар, хүртээмжийг сайжруулах төсөл”, Дэлхийн банкны “Бага боловсролын шинэчлэл” төслийн хамт олонд талархал илэрхийлье.

БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ЯАМ

Лувсанцэрэнгийн ЭНХ-АМГАЛАН
Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд

МЭНДЧИЛГЭЭ

Боловсролын үнэлгээний тогтолцоог боловсронгуй болгох үйлсэд оюун ухаан, хүч хөдөлмөрөө зориулан ажиллаж байгаа эрдэмтэн багш, боловсролын ажилтан, судлаачид та бүхнийхээ энэ өдрийн амар амгаланг айлтгая.

Суралцагчдад хаана, ямар орчинд суралцаж байгаагаас үл хамааран ижил шалгуур, ижил арга, аргачлалаар сурлагын амжилт, ахицаа бодитой тодорхойлуулах хэрэгцээ ямагт байдаг. Суралцагчийн эзэмшсэн мэдлэг, чадвар, хандлага төлөвшлийг бодитой, шинжлэх ухаанчаар үнэлж дүгнэн үнэлгээний үр дүнг сургалтын үйл ажиллагаанд үр нөлөөтэйгээр хэрэглэх нь манай орны төдийгүй дэлхийн улс орнуудын багш нарт ч сорилт хэвээр байна.

2018 онд БСШУС-ын (хуучнаар) сайдын А/425 дугаар тушаалаар баталсан “Ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчийн болон сургалтын чанарын үнэлгээний журам”-д суралцагчийн үнэлгээг шалгуурт суурилсан бөгөөд суралцагчийн сурах хүсэл эрмэлзэл, сурлагын ахиц, амжилтыг дэмжиж, тэднийг хөгжүүлэхэд чиглэсэн байхаар тодорхойлсон нь дээрх хэрэгцээ, шаардлагыг хангах нөхцөлийг бүрдүүлсэн.

Үнэлгээний шалгуур нь хичээл, сургалтын үр дүнд суралцагчийн юу мэддэг, юу чаддаг, яаж хийж хэрэглэх ёстойг тодорхойлж өгсөн суралцахуй, багшлахуйн ач холбогдолтой “үнэлгээний гол хэрэгсэл” юм. Багш та үнэлгээний шалгуурыг сургалтын үйл ажиллагаанд бүтээлчээр хэрэглэснээр суралцагчийн гүйцэтгэлд тулгуурлан сурлагын амжилт, ахиц, өөрчлөлтийн талаар бодитой, үр нөлөөтэй үнэлэлт, дүгнэлт хийж тэдэнд ямар дэмжлэг, хэрхэн үзүүлэхээ тодорхойлох бүрэн боломж бүрдэнэ.

Боловсролын үнэлгээний төв нь хичээл тус бүрээр эрдэмтэн, багш, судлаачдын баг бүрдүүлэн хичээл, сургалтын үр дүнг үнэлэх шалгуурыг боловсролын түвшин, судлагдахуун бүрээр үнэлгээний нэгжийн түвшинд анх удаагаа боловсруулж та бүхний гар дээр хүргэж байна.

Үнэлгээний шалгуурыг олон улсын түвшинд боловсролын үнэлгээ, тэр дундаа суралцагчийн үнэлгээ, үнэлгээний шалгуур чиглэлээр баримталж буй онол, үзэл баримтлалд тулгуурлан өөрийн орны сургалтын хөтөлбөр, багшлахуй, суралцахуйн онцлогийг харгалзан боловсруулсан.

Боловсролын үнэлгээний тогтолцоог сайжруулахад үнэтэй хувь нэмэр оруулах эрхэм багш та бүхний үйлс нь улам өөдөө байж, боловсролын хөгжлийн төлөө сэтгэл, зүтгэл нэгдэн урагшилна гэдэгт итгэл дүүрэн байгаагаа илэрхийлье.

БОЛОВСРОЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТӨВ

Лхагвасүрэнгийн ГАНБАТ
Захирал

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААН,
СПОРТЫН САЙДЫН А/425 ТООТ ТУШААЛ

Захиргааны хэм хэмжээний
актын улсын нэгдсэн санд
2018 оны 07 сарын 23-ны
өдрийн 3967 дугаарт бүртгэв.

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ,
СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААН, СПОРТЫН
САЙДЫН ТУШААЛ

2018 оны 06 сарын 29 өдөр

Дугаар А/425

Улаанбаатар хот

Журам шинэчлэн батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь хэсэг, Бага, дунд боловсролын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1, 9.2, 9.3 дахь хэсэг, Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 3 дугаар бүлгийн 3.2.9 дэх заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. “Ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчийн болон сургалтын чанарын үнэлгээний журам”-ыг хавсралтаар баталсугай.

2. “Ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчийн болон сургалтын чанарын үнэлгээний журам”-ыг 2018-2019 оны хичээлийн жилээс эхлэн өмчийн бүх хэлбэрийн бага, суурь, бүрэн дунд боловсрол эзэмшүүлэх сургалтын байгууллагад мөрдсүгэй.

3. Энэхүү журмыг албан бус сургалтын дүйцсэн хөтөлбөрөөр суралцаж буй суралцагчдыг үнэлэхэд баримталсугай.

4. Энэхүү тушаалаар батлагдсан журмын хэрэгжилтийг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангаж ажиллахыг Ерөнхий боловсролын бодлогын газар /Т.Ням-Очир/, Боловсролын үнэлгээний төв /Ж.Ган-Эрдэнэ/, нийслэлийн Боловсролын газар, аймгуудын Боловсрол, соёл, урлагийн газарт тус тус даалгасугай.

5. Журмыг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлыг жил бүр улсын төсөвт тусгаж ажиллахыг Санхүү, хөрөнгө оруулалтын газар /Х.Галсанхүү/, Боловсролын үнэлгээний төв /Ж.Ган-Эрдэнэ/-д тус тус үүрэг болгосугай.

6. Журам шинэчлэн батлагдсантай холбогдуулан Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайдын 2013 оны “Журам, загвар шинэчлэн батлах тухай” А/309 дүгээр тушаалаар батлагдсан “Ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчийн болон чанарын үнэлгээний журам”-ыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

САЙД

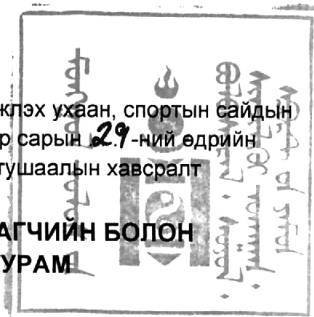

Ц.ЦОГЗОЛМАА

0001553

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААН, СПОРТЫН САЙДЫН А/425 ТООТ ЖУРМЫН ХАВСРАЛТ

Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын сайдын
2018 оны 06 дугаар сарын 29-ний өдрийн
А/425 дугаар тушаалын хавсралт

ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛИЙН СУРАЛЦАГЧИЙН БОЛОН СУРГАЛТЫН ЧАНАРЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Өмчийн бүх хэлбэрийн ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчийн мэдлэг, чадварын ахиц амжилт, үр дүн, төлөвшлийг үнэлж, дүгнэх, хөндлөнгийн хяналт, чанарын үнэлгээ хийхэд энэхүү журмыг баримтална.

1.2. Суралцагчийн үнэлгээ нь сурлагын ахиц, амжилтыг үнэлж, сургалтын арга хэлбэр, зохион байгуулалтад тохируулга хийх; анги дэвших болон сургууль төгсөх шалгалт /цаашид "улсын шалгалт" гэх/ нь сургалтын хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн үр дүнг үнэлж, сургуулийн үйл ажиллагаа, багшийн арга зүй, ур чадварыг сайжруулах; чанарын үнэлгээ нь боловсролын чанар, үр дүнг тодорхойлж, бодлого, төлөвлөлтийг боловсронгуй болгоход тус тус чиглэнэ.

Хоёр. Үнэлгээнд баримтлах зарчим

2.1. Үнэлгээ нь шударга, бодитой, хөндлөнгийн нөлөөллөөс ангид, шалгуурт суурилсан, суралцагчийн сурах хүсэл эрмэлзэл, сонирхол, ур чадвар, ахиц, амжилтыг дэмжсэн, урамшуулах, хөгжүүлэхэд чиглэсэн байх;

2.2. Үнэлж дүгнэх үйл ажиллагаа нь зорилготой, сургалтын хөтөлбөрт нийцсэн, суралцагчийн нас, сэтгэхүй, хөгжлийн ялгаатай байдал, онцлог хэрэгцээг харгалзсан, агуулга, хэлбэр нь уян хатан, багш, суралцагч, эцэг эх, асран хамгаалагчид ойлгомжтой, нээлттэй, ил тод байх;

2.3. Анги дэвших болон улсын шалгалтын сэдэв, даалгавар нь танин мэдэхүйн түвшинд нийцсэн, тохирц, найдварыг шалгасан, нууцлалыг хадгалсан, шалгуулагчдыг хүндэтгэсэн, найдвартай байх.

Гурав. Суралцагчийн мэдлэг, чадвар, төлөвшлийн үнэлгээ

3.1. Суралцагчийн үнэлгээ нь тэдний эзэмшсэн мэдлэг, чадварын ахиц, төлөвшил, хандлагын өөрчлөлтийг тооцох, сургууль, багшийн үйл ажиллагааг үнэлж, дүгнэх, сургалтын чанар, үр дүнг сайжруулахад чиглэнэ.

3.2. Суралцагчийн үнэлгээ нь оношлох, явцын, үр дүнгийн гэсэн төрөлтэй байх бөгөөд үнэлгээ нь шалгуурт суурилсан байна.

3.3. "Шалгуурт суурилсан үнэлгээ" нь суралцагчийн амжилтын түвшинг хүрэх үр дүнтэй харьцуулан үнэлэхэд чиглэнэ.

3.4. Хичээл, сургалтын үр дүнг үнэлэх шалгуурыг боловсролын түвшин, анги, хичээл бүрээр боловсролын эрдэм шинжилгээ, арга зүйн байгууллага, боловсролын үнэлгээний байгууллага хамтран боловсруулж, батална.

3.5. Оношлох үнэлгээ нь хичээлийн жилийн эхэнд эсвэл нэгж хичээл, бүлэг сэдэв эхлэхийн өмнө суралцагчийн мэдлэг, чадварын түвшинг тандах зорилгоор хийх үнэлгээ байна. Оношлох үнэлгээг ажиглалт, ярилцлага, хэлэлцүүлэг, асуулт, сорил, судалгаа гэх мэт хэлбэрээр хийнэ.

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААН, СПОРТЫН САЙДЫН А/425 ТООТ ЖУРМЫН ХАВСРАЛТ

3.6. Явцын үнэлгээ нь суралцахуйг дэмжих, сайжруулах зорилгоор хичээл, сургалтын явцад тогтмол хийх үнэлгээ байна.

3.7. Явцын үнэлгээг хичээлийн явцад суралцагчийн суралцах үйлийг дэмжихэд чиглэсэн ажиглалт, асуулт, ярилцлага, хэлэлцүүлэг, бие даах ажил, рубрик, суралцагчийн өөрийн болон бусад суралцагчийн үнэлгээ гэх мэт арга, хэлбэрээр багш хийнэ. Явцын үнэлгээг сургалтын баримт бичиг /багшийн журнал/-т стандарт бус тэмдэглэгээгээр тэмдэглэж болно.

3.8. Үр дүнгийн үнэлгээг сурлагын амжилтын үр дүнг хэмжих зорилгоор бүлэг сэдвийн төгсгөл болон хагас жил /II улирлын төгсгөл/, хичээлийн жилийн эцэс /IV улирлын төгсгөл/-т хийнэ. Анги дэвших, улсын шалгалт нь үр дүнгийн үнэлгээ байна.

3.9. Үр дүнгийн үнэлгээг аман болон бичгийн шалгалт, сорил, туршилт, судалгааны ажил, тайлан, төсөлт ажил, илтгэл, эссэ, бүтээл, биечлэн хийж гүйцэтгэх зэрэг хэлбэрээр хийнэ.

3.10. Суралцагчийн мэдлэг, чадвар, төлөвшлийн ахиц амжилт, өөрчлөлтийг үнэлэхэд I, II ангид оношлох болон явцын үнэлгээ, III-XII ангид оношлох, явцын, үр дүнгийн үнэлгээний төрлийг ашиглана.

3.11. Үр дүнгийн үнэлгээ нь тухайн хичээл, судлагдахууны агуулгын хүрээнд дараах 8 түвшинтэй байна.

Түвшин	Үнэлгээ, хувиар	Үнэлгээний түвшний шалгуур
VIII	90-100	- Шинжлэх ухааны юмс үзэгдэл, нэр томьёо, ухагдахуун, хууль зарчим, зүй тогтлыг бүрэн ойлгож, шинжлэх ухааны үг хэллэг ашиглан аливаа асуудлыг тайлбарлах, тодорхойлох, үнэлэлт дүгнэлт өгөх, санал гаргах түвшинд эзэмшсэн - Эзэмшсэн мэдлэг ойлголтоо асуудал шийдвэрлэх, мэдээлэл боловсруулах ямар ч нөхцөлд хэрэглэдэг - Таамаглал /асуудал, асуулт/ дэвшүүлэн шинжлэн судлах үйлээ төлөвлөдөг - Асуудал шийдвэрлэх, мэдээлэл боловсруулах оновчтой аргыг сонгон хэрэглэдэг - Асуудал, мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийж, эргэцүүлэн бодож дүгнэлт гаргадаг, түүнийгээ шинжлэх ухааны үүднээс оновчтой илэрхийлдэг
VII	80-89	- Шинжлэх ухааны юмс үзэгдэл, нэр томьёо, ухагдахуун, зарчим, хууль, зүй тогтол, хоорондын хамаарлыг ойлгож эзэмшсэн - Эзэмшсэн мэдлэг ойлголтоо танил бус нарийн төвөгтэй нөхцөлд хэрэглэдэг - Таамаглал /асуудал, асуулт/ дэвшүүлэн шинжлэн судлах үйлээ төлөвлөдөг - Асуудал шийдвэрлэх, мэдээлэл боловсруулах оновчтой аргыг сонгодог - Асуудал, мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийж, эргэцүүлэн бодож дүгнэлт гаргадаг, түүнийгээ оновчтой илэрхийлдэг
VI	70-79	- Шинжлэх ухааны юмс үзэгдэл, нэр томьёо, ухагдахуун, зарчим, хууль зүй тогтлыг ойлгосон - Эзэмшсэн мэдлэг ойлголтоо танил төвөгтэй нөхцөлд хэрэглэдэг - Таамаглал /асуудал, асуулт/ дэвшүүлж, шинжлэн судлах үйлийг зааврын дагуу төлөвлөдөг - Асуудлыг шийдвэрлэх, мэдээллийг боловсруулах тохирох аргыг сонгон хэрэглэдэг - Асуудал, мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийж, эргэцүүлэн бодож дүгнэлт гаргадаг
V	60-69	- Шинжлэх ухааны нэр томьёо, ухагдахуун, зарчим, хуулийг ойлгосон - Эзэмшсэн мэдлэг ойлголтоо шинэ нөхцөлд зааврын дагуу хэрэглэдэг - Таамаглал /асуудал, асуулт/ дэвшүүлж, шинжлэн судлах, төлөвлөхөд оролцдог - Асуудал шийдвэрлэх, мэдээлэл боловсруулах тохирох аргыг сонгодог - Асуудал, мэдээллийг эргэцүүлэн бодож, гол санааг илэрхийлдэг
IV	50-59	- Шинжлэх ухааны нэр томьёо, ухагдахуун, зарчмыг бүрэн ойлгосон. - Эзэмшсэн мэдлэг ойлголтоо танил нөхцөлд хэрэглэдэг - Асуулт асуух, асуудал таамаглал дэвшүүлж, шинжлэн судлах үйлд оролцдог. - Асуудал шийдвэрлэх, мэдээлэл боловсруулах аргыг сонгон хэрэглэхийг хичээдэг. - Асуудал, мэдээллийг эргэцүүлэн бодож, санал бодлоо энгийн байдлаар илэрхийлдэг

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААН, СПОРТЫН САЙДЫН А/425 ТООТ ЖУРМЫН ХАВСРАЛТ

III	40-49	• Шинжлэх ухааны нэр томьёо, ухагдахуун, зарчмыг ойлгох, тайлбарлах түвшинд эзэмшсэн • Эзэмшсэн мэдлэг ойлголтоо танил, хялбар нөхцөлд хэрэглэдэг • Бусдын дэмжлэгтэй, зааврын дагуу хялбар асуудлыг шийдвэрлэдэг • Асуулт асууж, таамаглал дэвшүүлдэг
II	30-39	• Шинжлэх ухааны нэр томьёо, ухагдахууныг таних, нэрлэх, цээжлэх түвшинд эзэмшсэн • Эзэмшсэн мэдлэг ойлголтоо заавар, аргачлалын дагуу ашигладаг
I	0-29	• Шинжлэх ухааны нэр томьёо, ухагдахууныг таних, нэрлэх түвшинд эзэмшсэн

3.12. I-II ангид суралцагчийн тухайн хичээлийн жилд хүрсэн үр дүнг явцын үнэлгээнд үндэслэн анги удирдсан багш дүгнэн хувийн хэрэгт бичиж, эцэг эх, асран хамгаалагчид танилцуулна.

3.13. III-XII ангийн суралцагчийг бүлэг сэдвийн төгсгөлд, хичээлийн жилийн II, IV улирлын эцэст тус тус багш үнэлнэ. Энэхүү үнэлгээний үр дүн /хувь/-г ангийн журналд тэмдэглэнэ. IV улирлын эцэст хийсэн үнэлгээ /хувь/ нь жилийн эцсийн дүн байна.

3.14. III-XII ангийн жилийн эцсийн дүн болон анги дэвших, улсын шалгалтын дүнг ангийн журнал, суралцагчийн хувийн хэрэгт анги удирдсан багш тус тус тэмдэглэнэ.

3.15. Тусгай хэрэгцээт боловсролын сургалтын төлөвлөгөө, хөтөлбөрөөр суралцаж буй суралцагчийг тухайн төлөвлөгөө, хөтөлбөрт нийцсэн шалгуураар үнэлнэ. Шалгуурыг боловсролын эрдэм шинжилгээ, арга зүйн байгууллага, боловсролын үнэлгээний байгууллага хамтран боловсруулна.

3.16. Хөгжлийн бэрхшээлийн онцлог, суралцах чадамжид суурилсан ганцаарчилсан сургалтын төлөвлөгөө, хөтөлбөрөөр суралцаж буй суралцагчийн хөгжлийн ахиц, өөрчлөлтийг явцын үнэлгээгээр үнэлнэ. Суралцагчийн анги дэвших, сургууль төгсөх асуудлыг явцын үнэлгээнд үндэслэн, энэхүү журмын 4.6-д заасан шалгалтын комисс шийдвэрлэнэ.

3.17. Ерөнхий боловсролын сургууль, боловсролын асуудал эрхэлсэн орон нутгийн байгууллага багшид зөвлөн туслах зорилгоор суралцагчийн мэдлэг, чадварын түвшинд хөндлөнгийн үнэлгээ, хяналт-шинжилгээ хийж болно. Энэхүү үнэлгээ, хяналт-шинжилгээ нь тухайн байгууллагын жилийн ажлын төлөвлөгөөнд тусгагдсан байна.

3.18. Суралцагчийн төлөвшилийг хичээл, хичээлээс гадуурх сургалтын ажилд оролцсон байдал, идэвх санаачилгын талаарх хичээл заадаг болон анги удирдсан багшийн тэмдэглэл, баримт нотолгоонд үндэслэн дараах чиглэлээр дүгнэж, суралцагчийн хувийн хэрэгт бичнэ.

- санал бодлоо илэрхийлэх, бусдыг хүндэтгэн харилцах, зөрчил, маргааныг эв зүйгээр шийдвэрлэх байдал;
- бие даан сурах арга барил, бусадтай хамтран ажиллах;
- шинжлэн судлах хүсэл эрмэлзэл, сонирхол, оролцоо;
- соёл, уламжлалаа дээдлэх, асуудал шийдвэрлэх чадвар, бүтээлч, ажил хэрэгч байдал;
- хувийн болон орчны эрүүл ахуй, аюулгүй амьдрах, байгальтай харьцах, хамгаалах, нийгмийн харилцаанд оролцох хандлагад гарч буй өөрчлөлт;
- шинэ орчин, харилцаанд дасан зохицох чадварт гарч буй өөрчлөлт.

3.19. Анги удирдсан багш суралцагчийн мэдлэг, чадвар, төлөвшлийн үнэлгээний талаарх дүгнэлт, саналыг хичээлийн жилийн II, IV улирлын эцэст эцэг эх, асран хамгаалагчид танилцуулна.

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААН, СПОРТЫН САЙДЫН А/425 ТООТ ЖУРМЫН ХАВСРАЛТ

3.20. Суралцагчийн мэдлэг, чадвар, төлөвшлийн үнэлгээний мэдээлэл нууцлалтай байх бөгөөд энэхүү мэдээлэлтэй багш, суралцагч, эцэг эх, асран хамгаалагч цахим болон бусад хэлбэрээр танилцах боломжийг сургууль бүрдүүлнэ.

Дөрөв. Анги дэвших шалгалт, түүний зохион байгуулалт

4.1. Анги дэвших шалгалт нь суралцагчийн мэдлэг, чадвар эзэмшилтийн түвшинг тогтооход чиглэнэ.

4.2. Сургууль нь энэхүү журмын 3.4-т заасан байгууллагаас баталсан шалгуурын дагуу дараах чиглэлээр журмын 3.9-д заасан хэлбэрээс сонгож анги дэвших шалгалтыг зохион байгуулна.

Боловсролын түвшин	Анги	Шалгалтын тоо	Шалгалтын чиглэл
Бага боловсрол	III	1	Нэгдмэл агуулга /III ангийн хөтөлбөрийн агуулгаар/
	IV	2	- Сургууль сонгох 1 хичээл - Нэгдмэл агуулга /шалгалттай хичээлээс бусад/
Суурь боловсрол	VI	2	- Монгол хэл, бичиг, уран зохиол /нэгдмэл агуулга/ - Математик - Сургууль сонгох 1 хичээл
	VII	3	- Монгол хэл, бичиг, уран зохиол /нэгдмэл агуулга/ - Математик - Сургууль сонгох 1 хичээл /шалгалтгүй хичээлээс/
	VIII	3	- Монгол хэл, бичиг, уран зохиол /нэгдмэл агуулга/ - Математик - Суралцагч сонгох 1 хичээл /шалгалтгүй хичээлээс/
Бүрэн дунд боловсрол	X	3	- Монгол хэл, бичиг, уран зохиол /нэгдмэл агуулга/ - Математик - Суралцагч сонгох 1 хичээл /хими, биологи, физик, газарзүй, нийгмийн ухаан, түүх, англи хэл, орос хэл хичээлээс/
	XI	3	- Монгол хэл, бичиг, уран зохиол /нэгдмэл агуулга/ - Математик - Сонгох хичээл /хими, биологи, физик, газарзүй, нийгэм судлал, түүх, англи хэл, орос хэл хичээлээс/

4.4. Журмын 3.4-т заасан байгууллагаас баталсан шалгуур болон “Анги дэвших шалгалтын бюпринт” /цаашид бюпринт гэх/, шалгалт зохион байгуулах нэгдсэн удирдамж, шалгалтын үр дүнд шинжилгээ хийх маягт, зөвлөмжийг боловсролын асуудал эрхэлсэн орон нутгийн байгууллага жил бүрийн 5 дугаар сарын 01-ний өдрийн дотор ерөнхий боловсролын сургуульд хүргүүлнэ.

4.5. Боловсролын асуудал эрхэлсэн орон нутгийн байгууллага нь ерөнхий боловсролын сургуулийн анги бүрийн сургалтын хөтөлбөрт нийцсэн “Даалгаврын нээлттэй сан” бүрдүүлж, өмчийн бүх хэлбэрийн сургуульд хүргэх, түүнийг хэрэглэх арга зүйгээр хангах ажлыг хичээлийн жилийн турш зохион байгуулна.

4.6. Анги дэвших болон улсын шалгалт зохион байгуулах ажлыг сургуулийн захирлын тушаалаар томилогдсон “Шалгалтын комисс” зохион байгуулна. Комиссын дарга нь сургуулийн захирал байх бөгөөд сургалтын менежер, багш, суралцагчийн эцэг эх, асран хамгаалагчийн төлөөллийг оролцуулна. Комиссын гишүүн эцэг эх, асран хамгаалагчийн төлөөлөл шалгалтын сэдэв, даалгавар боловсруулахад оролцохгүй.

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААН, СПОРТЫН САЙДЫН А/425 ТООТ ЖУРМЫН ХАВСРАЛТ

4.7. Энэхүү журмын 4.6-д заасан шалгалтын комисс дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ.

4.7.1. анги дэвших шалгалт зохион байгуулах удирдамж, дэг боловсруулж, хэрэгжүүлэх;

4.7.2. анги дэвших шалгалттай холбогдон гарсан аливаа гомдол, маргааныг эцэслэн шийдвэрлэх;

4.7.3. шалгалтын үнэлгээ, дүн мэдээг боловсролын асуудал эрхэлсэн орон нутгийн байгууллагаас өгсөн зөвлөмж, маягтын дагуу нэгтгэн, шалгалт зохион байгуулж дууссанаас хойш 10 хоногийн дотор боловсролын салбарын мэдээллийн системд оруулах ажлыг удирдамжаар хангах, хяналт тавих.

4.8. Боловсролын асуудал эрхэлсэн орон нутгийн байгууллага нь анги дэвших шалгалтын үр дүнд шинжилгээ хийж, сургууль бүрд зөвлөмж боловсруулж, жил бүрийн 8 дугаар сарын 25-ны өдрийн дотор хүргүүлнэ.

4.9. Боловсролын асуудал эрхэлсэн орон нутгийн байгууллага нь анги дэвших шалгалтын дүнд үндэслэн зөвлөн туслах ажлын төлөвлөгөө боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

4.10. Сургууль энэхүү журмын 4.8-д заасан зөвлөмжид үндэслэн сургалтын үйл ажиллагааг төлөвлөн явуулна.

Тав. Улсын шалгалт, түүний зохион байгуулалт

5.1. Улсын шалгалт нь бага, суурь, бүрэн дунд боловсролын сургалтын хөтөлбөрийн хэрэгжилт, сурлагын амжилтад хөндлөнгийн үнэлгээ, хяналт-шинжилгээ хийхэд чиглэнэ.

5.2. Улсын шалгалтын үр дүн нь бага, дунд боловсролын сургалтын үр ашиг тооцох, сурлагын амжилтыг сайжруулах суурь мэдээлэл болно.

5.3. Бага, суурь бүрэн дунд боловсролын түвшний төгсөх ангийн суралцагч дараах хичээлээр улсын шалгалт өгнө.

Боловсролын түвшин	Анги	Шалгалтын тоо	Шалгалтын агуулга
Бага боловсрол	V	3	1. Монгол хэл 2. Математик 3. Хүн ба байгаль
Суурь Боловсрол	IX	4	1. Монгол хэл, бичиг, уран зохиол /нэгдмэл агуулга/ 2. Математик 3. Сонгох шалгалт: /суралцагч аль нэгийг сонгоно./ • Байгалийн ухааны нэгдмэл агуулга • Нийгмийн ухаан, түүх /нэгдмэл агуулга/ 4. Гадаадхэл /англи хэл, орос хэл-аль нэгийг суралцагч сонгоно/
Бүрэн дунд боловсрол	XII	4	1. Монголхэл, бичиг, уран зохиол /нэгдмэл агуулга/ 2. Математик 3. Сонгох шалгалт /хими, биологи, физик, газарзүй, нийгмийн ухаан, түүх аль нэгийг сонгоно/ 4. Гадаад хэл /англи, орос хэл-аль нэгийг суралцагч сонгоно/

5.4. Улсын шалгалтын товыг боловсролын үнэлгээний байгууллагаас жил бүр тогтоох бөгөөд шалгалтыг улсын хэмжээнд зэрэг эхлүүлж, дуусгана.

5.5. Улсын шалгалтын үнэлгээг энэхүү журмын 3.11-д заасан үнэлгээгээр үнэлнэ.

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААН, СПОРТЫН САЙДЫН А/425 ТООТ ЖУРМЫН ХАВСРАЛТ

5.7.Боловсролын үнэлгээний байгууллага нь "Улсын шалгалтын бюлпринт" /цаашид бюлпринт" гэх/, шалгалтын сэдэв боловсруулах, дүгнэх зөвлөмжийг жил бүрийн 5 дугаар сарын 15- ны өдрийн дотор баталгаажуулж, боловсролын асуудал эрхэлсэн орон нутгийн байгууллагад хүргүүлнэ.

5.8.Боловсролын үнэлгээний байгууллага нь бага, суурь, бүрэн дунд боловсролын анги бүрийн сургалтын хөтөлбөрт нийцсэн "Даалгаврын нээлттэй сан" /цаашид "даалгаврын сан" гэх/ бүрдүүлэх, шинэчлэх, баяжуулалт хийх ажлыг хариуцна.

5.9.Боловсролын асуудал эрхэлсэн орон нутгийн байгууллага нь "Улсын шалгалтын комисс"- ыг жил бүрийн 5 дугаар сарын 01 -ний өдрийн дотор байгуулна. Энэхүү комисс нь тухайн орон нутагт улсын шалгалт зохион байгуулах ажлыг удирдлага, арга зүйгээр хангаж, хяналт тавьж ажиллана.

5.10. Сургууль дээр улсын шалгалт зохион байгуулахтай холбогдуулан энэхүү журмын 4.6-д заасан шалгалтын комисс дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ.

5.10.1.улсын шалгалтын удирдамж, дэгийг боловсруулж, шалгалтыг зохион байгуулах;

5.10.2.шалгалт эхлэхээс 1 өдрийн өмнө энэхүү журмын 5.7-д заасан бюлпринт, зөвлөмжийн дагуу улсын шалгалтын сэдэв боловсруулж, нууцлалыг хариуцах;

5.10.3.шалгалтын дүн мэдээг боловсролын салбарын мэдээллийн системд оруулах ажлыг удирдан зохион байгуулж, хяналт тавих;

5.10.4.хөгжлийн бэрхшээлтэй суралцагч шалгалт өгөх тохиолдолд тэдний хөгжлийн онцлог, хэрэгцээнд тохирсон шалгалтын орчин бүрдүүлэх;

5.10.5.улсын шалгалттай холбогдон гарсан аливаа маргааныг эцэслэн шийдвэрлэх;

5.10.6.шалгалтын материал, тайланг сургуулийн архивт хүлээлгэн өгөх.

5.11.Шалгалт зохион байгуулах хугацаанд улсын болон олон улсын уралдаан, тэмцээнд оролцсон суралцагчийн улсын шалгалтын үнэлгээг нотлох баримтад үндэслэн жилийн эцсийн үнэлгээгээр тооцно.

5.12.Суралцагч өвчлөх, ар гэрийн гачигдал тохиолдох болон давагдашгүй хүчин зүйлийн улмаас шалгалт өгөөгүй эсвэл дутуу өгсөн тохиолдолд улсын шалгалтын үнэлгээг жилийн эцсийн үнэлгээгээр тооцож болно.

5.13.Боловсролын үнэлгээний байгууллага нь боловсролын салбарын мэдээллийн системд оруулсан улсын шалгалтын дүнд шинжилгээ хийж, жил бүрийн 10 дугаар сард багтаан, боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага болон боловсролын эрдэм шинжилгээ, арга зүйн байгууллагад тус тус хүргүүлнэ.

5.14.Журмын 5.9-д заасан "Улсын шалгалтын комисс" нь улсын шалгалт зохион байгуулсан тайланг нэгтгэн, шалгалт дууссанаас хойш 10 хоногийн дотор боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ.

Зургаа. Чанарын үнэлгээ, түүний зохион байгуулалт

6.1.Бага, дунд боловсролын чанарын үнэлгээ нь суралцагчийн мэдлэг, чадварын түвшинг үндэсний түвшинд тогтоох, сурлагын амжилтад нөлөөлж буй хүчин зүйлийг судлах, боловсролын бодлогын хэрэгжилтийг үнэлэхэд чиглэнэ.

6.2.Чанарын үнэлгээг боловсролын үнэлгээний байгууллага зохион байгуулна.

6.3.Чанарын үнэлгээнд өмчийн бүх хэлбэрийн ерөнхий боловсролын сургуулийн нийт суралцагчийн 10-аас доошгүй хувийг хамруулна.

6.4.Боловсролын үнэлгээний байгууллага нь чанарын үнэлгээ зохион байгуулах товыг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн тогтооно.

6.5.Чанарын үнэлгээг зохион байгуулах агуулгын хүрээ, шалгуурыг боловсролын үнэлгээний байгууллага, боловсролын эрдэм шинжилгээ, арга зүйн байгууллага хамтран жил бүрийн 01 дүгээр сард багтаан тогтооно.

6.6.Боловсролын үнэлгээний байгууллага нь чанарын үнэлгээг зохион байгуулах удирдамж, аргачлалыг жил бүрийн 2 дугаар сарын 15-ны өдрийн дотор боловсруулж, боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагаар баталгаажуулна.

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААН, СПОРТЫН САЙДЫН А/425 ТООТ ЖУРМЫН ХАВСРАЛТ

6.7.Боловсролын үнэлгээний байгууллага нь чанарын үнэлгээний өгөгдлийн сан үүсгэх, дүн шинжилгээ хийж, тайлан, санал, дүгнэлтийг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, боловсролын эрдэм шинжилгээ, арга зүйн байгууллага, багшийн мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, арга зүйн байгууллага, боловсролын асуудал эрхэлсэн орон нутгийн байгууллагад тус тус хүргүүлнэ.

6.8.Чанарын үнэлгээний үр дүнд үндэслэн энэхүү журмын 6.7-д заасан байгууллага бодлого боловсруулах, зөвлөн туслах ажлыг зохион байгуулна.

6.9.Боловсролын асуудал эрхэлсэн орон нутгийн байгууллага, ерөнхий боловсролын сургуулийн удирдлага чанарын үнэлгээний тайланд үндэслэн сурлагын амжилтыг сайжруулах төлөвлөгөө гаргаж ажиллана.

6.10.Боловсролын асуудал эрхэлсэн орон нутгийн байгууллага нь чанарын үнэлгээг зохион байгуулахад бүх талын дэмжлэг үзүүлж ажиллана.

Долоо. Бусад

7.1.Аливаа төрийн бус байгууллага, иргэний нийгмийн байгууллага боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын зөвшөөрөлгүйгээр суралцагчийн мэдлэг, чадвар, төлөшлийг үнэлэх, шалгалт зохион байгуулахыг хориглоно.

---oOo---

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ САЙДЫН А/180 ТУШААЛ

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ САЙДЫН ТУШААЛ

2021 оны 05 сарын 14 өдөр

Дугаар А/180

Улаанбаатар хот

Шалгуур үзүүлэлт батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг, Боловсролын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.1.2, 28.1.8 дахь заалт, Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын сайдын 2018 оны "Журам шинэчлэн батлах тухай" А/425 дугаар тушаалаар батлагдсан "Ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчийн болон сургалтын чанарын үнэлгээний журам"-ын 3.4 дэх заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ НЬ:

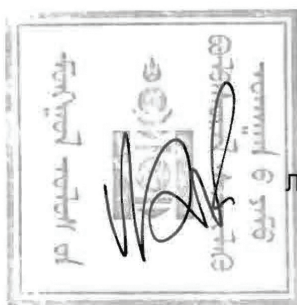
1. Ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчийн хичээл, сургалтын үр дүнг үнэлэх шалгуурыг хавсралтаар баталсугай.

2. Суралцагчийн хичээл, сургалтын үр дүнг энэхүү тушаалаар баталсан "Ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчийн хичээл, сургалтын үр дүнг үнэлэх шалгуур"-ыг баримтлан 2021-2022 оны хичээлийн жилээс эхлэн үнэлсүгэй.

3. Шалгуурын дагуу үнэлгээ хийх арга зүйн зөвлөмжийг боловсруулж, ерөнхий боловсролын сургуулийн багш, удирдах ажилтныг арга зүйн удирдлагаар хангаж ажиллахыг Бага, дунд боловсролын газар /Т.Ням-Очир/, Боловсролын үнэлгээний төв /Л.Ганбат/, аймаг, нийслэлийн Боловсрол, соёл, урлагийн газрын дарга нарт үүрэг болгосугай.

4. Энэхүү тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Төрийн нарийн бичгийн дарга Д.Батбаатарт даалгасугай.

САЙД

Л.ЭНХ-АМГАЛАН

142110643

СУРАЛЦАГЧИЙН ҮНЭЛГЭЭ
(*Student assessment*)

Сурлагын амжилтын түвшнийг тогтоох, мэдлэг, чадвар, хандлага төлөвшлийн ахиц, өөрчлөлтийг бодитой үнэлэх, тэдэнд тулгарч буй бэрхшээлийг илрүүлж дэмжлэг үзүүлэх, урамшуулах үйл явц;

ШАЛГУУР
(*Criteria*)

Зорилт, стандартын биелэлтийг тодорхойлоход ашигладаг жишиг үзүүлэлт эсвэл түвшин;
(UNESCO-CEPES, 2007)

ҮНЭЛГЭЭНИЙ ШАЛГУУР
(*Assessment criteria*)

Суралцахуйн үр дүнд хүрэхэд шаардлагатай тодорхой мэдлэг, чадвар, хандлагыг тодорхойлдог.

ОНОШЛОХ ҮНЭЛГЭЭ
(*Diagnostic assessment*)

Хичээл, сургалтын эхэнд суралцагчдын өмнөх мэдлэг, чадвар, хандлага төлөвшлийг тандах зорилгоор хийгдэх үнэлгээ;

ЯВЦЫН ҮНЭЛГЭЭ
(*Formative assessment*)

Багш, суралцагчийн зүгээс суралцагчийн “суралцахуй”-г танин мэдэх, хариу үйлдэл үзүүлэх зорилгоор сургалтын явц /ээлжит хичээл/-д хийгдэх үнэлгээ;

ҮР ДҮНГИЙН ҮНЭЛГЭЭ
(*Summative assessment*)

Хичээл, сургалт /нэгж, хагас жил, жилийн эцэст г.м тодорхой хугацааны/-ын дараа үнэлгээний шалгуурт хүрсэн байдлыг тогтоож, цаашид суралцахуй болон багшлахуйд анхаарах зүйлийг тодорхойлох зорилгоор хийгдэх үнэлгээ;

СУРАЛЦАГЧИЙН ҮНЭЛГЭЭ

Боловсролын үнэлгээний нэг чухал хэсэг нь суралцагчийн үнэлгээ юм. Энэ нь суралцагчийн суралцах үйл ажиллагаа /суралцахуй/-ны талаарх мэдээлэл цуглуулах, сайжруулах, шаардлагатай тохиолдолд шийдвэр гаргах зорилгоор системтэй мэдээлэл цуглуулах, дүн шинжилгээ хийх, үнэлэлт дүгнэлт хийх үйл явц юм. Багш нар хичээл сургалтын явцад суралцагчийг үнэлж журналд дүн тавих, нэгж, бүлэг сэдвийн дараа шалгалт /сорилго¹/ авах, засаж оноожуулах /хэмжилт хийх²/, үнэлж дүгнэх³ зэрэг байнга хийдэг ажил нь үнэлгээний үйл явцад хамаарна.

Бид үнэлгээний шалгалт авах, дүн тавих үйл явцыг хийдэг боловч шалгалтаар дамжуулан суралцахуйн талаар ямар ач холбогдолтой мэдээлэл цуглуулж буй, үр дүнд шинжилгээ хийх, шинжилгээний үр дүнг сургалтын үйл ажиллагаанд бүтээлчээр хэрэглэх байдлыг орхигдуулж ирсэн. Суралцагчийн үнэлгээг зөвхөн дүн тавихын тулд хийж ирсэн тогтсон ойлголт, хандлагыг өөрчлөх хэрэгцээ байна.

Суралцагчийн үнэлгээ гэдэгт “суралцагчийн сурлагын амжилтын түвшнийг тогтоох, мэдлэг, чадвар, хандлага төлөвшилийн ахиц, өөрчлөлтийг бодитой үнэлэх, түүнд тулгарч буй бэрхшээлийг илрүүлж дэмжлэг үзүүлэх, урамшуулах үйл явц”-ыг ойлгоно.

Хичээл, сургалтын өдөр тутмын болон тодорхой хугацааны /бүлэг сэдэв, хагас жил, жилийн эцэс/ дараа хийдэг бүх төрлийн үнэлгээ “шалгуур”-т суурилсан байна.

ШАЛГУУРТ СУУРИЛСАН ҮНЭЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭНИЙ ШАЛГУУР

Багш нарын хувьд “үнэлгээ”-г шалгуурт суурилсан байдлаар үр дүнтэй хийхийн тулд үнэлгээний шалгуур болон шалгуурт суурилсан үнэлгээний талаарх мэдлэг ойлголтоо өргөжүүлэн гүнзгийрүүлэх шаардлагатай.

Суралцахуйн үр дүнд эзэмшвэл зохих мэдлэг, чадвар, хандлага төлөвшилд баримжаалж боловсруулсан тодорхой шалгуур (хүрэх үр дүн)-тай харьцуулж суралцагчийн сурлагын амжилтыг үнэлэх үйл явцыг шалгуурт суурилсан үнэлгээ /criterion referenced assessment/ гэдэг. Өөрөөр хэлбэл суралцагчийн гүйцэтгэлийг бусад суралцагчтай бус зөвхөн үнэлгээний шалгууртай харьцуулж үнэлж, дүгнэх үйл явц гэсэн үг.

Үнэлгээний шалгуур нь:

- Суралцахуйн үр дүнд нийцсэн сурагчийн гүйцэтгэлийг хэрхэн тодорхойлохыг зааж өгдөг.
- Сурагч суралцахуйн үр дүнг амжилттай эзэмшсэнийг харуулахын тулд юуг хийж чадаж байгаагийн товч илэрхийлэл
- Суралцахуйн үр дүн бүрийг эзэмшсэн байх тодорхой, хоёрдмол утгагүй нотолгоог бий болгох зорилготой.

¹ Сорилго нь бүх суралцагчдыг тодорхой хугацааны дараа зохион байгуулдаг, асуултын багцаас тогтсон үнэлгээний тодорхой төрөл юм. Сорилго нь тоон болон ямар нэг ангиллын хэмжээсийг ашиглан суралцагчийн нэг ба хэд хэдэн шинж чанарыг хэмжих, илэрхийлэх гэсэн системтэй арга хэрэгсэл юм.

² Хэмжилт нь сорилго, эсвэл үнэлгээний төрлийн үр дүнг тусгай дүрэм (жишээлбэл, зөв хариултыг тоолох, оноо өгөх г.м)-ийн дагуу тоогоор илэрхийлдэг. Ихэнхдээ оноо өгөх /scoring/ гэж тодорхойлдог.

³ Үнэлгээний мэдээллийг хэрэглэн, тогтсон шалгуур үзүүлэлтэд харгалзах чансааг тодорхойлох үйл явц

Өөрөөр хэлбэл, үнэлгээний шалгуур гэдэг нь сургалтын явцад суралцагч бүрийн эзэмшвэл зохих мэдлэг, чадвар, хандлага төлөвшил буюу хүрэх үр дүн юм.

Үнэлгээний шалгуур нь дараах ач холбогдолтой. Үүнд:

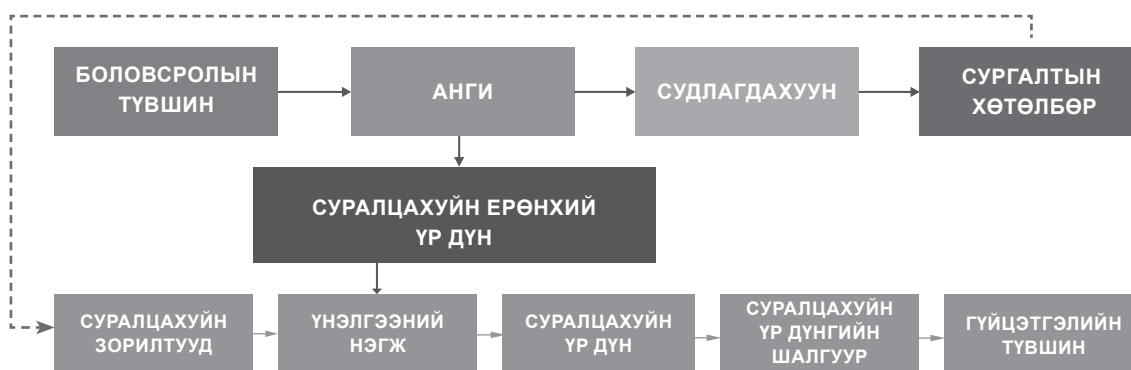
- Суралцагчийн сурлагын амжилтыг үнэлж, дүгнэх ижил хэмжүүрийг тодорхой, ил тод болгох.
- Үнэлгээг зөв, бодитой хийх боломж бүрдэх.
- Даалгавар боловсруулахад баримжаа болох.
- Тухайн суралцагчийн суралцахуйн давуу, сул тал, тулгамдаж буй бэрхшээлийн талаарх мэдээллийг цуглуулах.
- Суралцахуйн арга зүйг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх замаар багшлахуйг сайжруулах боломжийг бүрдүүлэх.
- Суралцагчийг ижил шалгуураар үнэлж, тэдний ахиц амжилт, өөрчлөлтийг хянах боломж олгох.

Үнэлгээний шалгуур нь дараах шаардлагад⁴ нийцсэн байна. Үүнд:

- Боловсролын түвшин, анги, судлагдахуун бүрээр залгамж холбоотой, эрэмбэ ахисан байх
- ЕБС-ийн багш нар шууд авч ашиглах боломжтой байхаар боловсруулсан байх
- Оролцогч бүх тал /суралцагч, багш, эцэг эх, асран хамгаалагч гэх мэт/-д ойлгогдохоор товч тодорхой, оновчтой энгийн үг хэллэгээр бичсэн байх
- Давхцалгүй, нэг нэгнээсээ ялгаатай байх
- Суралцагчдад юу хийхийг тодорхой ойлгуулахуйц үйл /түлхүүр үг/ үгсийг ашигласан байх. Жишээ нь: эмхэтгэх, бий болгох, бүтээх, төлөвлөх, дахин боловсруулах, шинжлэх, дизайн хийх, сонгох, ашиглах, хэрэглэх, үзүүлэх, бэлтгэх, ашиглах, тооцоолох, тайлбарлах, урьдчилан таамаглах, харьцуулах, шүүмжлэх гэх мэт
- Сурагчийн гүйцэтгэл нь ажиглагдахуйц, хэмжигдэхүйц байхаар үг сонгох

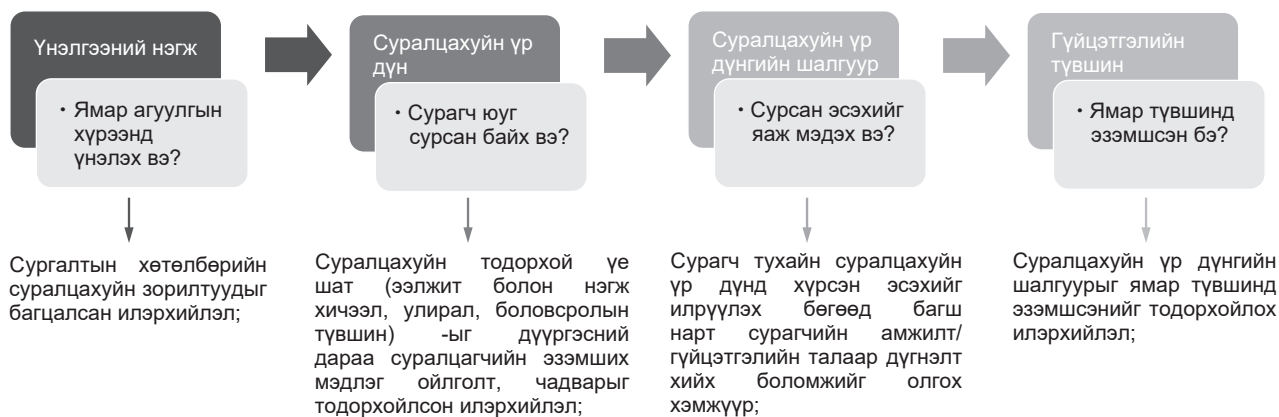
ХИЧЭЭЛ, СУРГАЛТЫН ҮР ДҮНГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУРЫН БҮТЭЦ

Ерөнхий боловсролын сургуулийн түвшинд хичээл, сургалтын үр дүнг үнэлэх шалгуурыг сургалтын хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнд тулгуурлан дараах бүтэцтэйгээр боловсруулсан.

⁴ Эх сурвалж: Боловсролын салбарын хөгжил-Боловсролын чанарт нөлөөлж буй сургуулийн хүчин зүйлс" судалгааны эцсийн тайлан, 1.14 дэх бүлэг. Азийн хөгжлийн банкны техник туслалцааны төсөл, 2017 он.

ХИЧЭЭЛ, СУРГАЛТЫН ҮР ДҮНГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУР

БҮРЭН ДУНД БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН

МОНГОЛ ХЭЛ

ХИЧЭЭЛ, СУРГАЛТЫН ҮР ДҮНГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУР

Нэгдүгээр бүлэг - X анги
Хоёрдугаар бүлэг - XI анги
Гуравдугаар бүлэг -XII анги

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. Х АНГИ

1.1. Х АНГИЙН МОНГОЛ ХЭЛНИЙ ХИЧЭЭЛИЙН СУРАЛЦАХУЙН ҮР ДҮН

Сурагч нь ойлголт, бодол санаа, мэдрэмж, сэтгэгдэл, үнэлэмжээ аман болон бичгийн хэлээр баримт нотолгоо, үндэслэлтэйгээр илэрхийлж, нийгэм, соёлын янз бүрийн орчинд эх хэлээрээ чадварлаг, зохистой, бүтээлчээр харилцах чадвартай болно.

1.2. ҮНЭЛГЭЭНИЙ НЭГЖ

1.2.1. Үнэлгээний нэгж 1. Эхийг уншиж, ойлгох

Суралцахуйн зорилт	Суралцахуйн үр дүн
10.1а. Тайлбарласан эсээ, хөрөг найрууллын сэдэв, гол санааг түлхүүр үг, өгүүлбэр, цогцолбороор тодорхойлох	Сурагч уран зохиолын бус эхийн сэдэв, гол санааг тодорхойлж чаддаг болсон байна.
10.1б. Тайлбарласан эсээ, хөрөг найрууллын бүтэц, агуулгын уялдаа холбоо, учир зүйн дарааллыг цогцолбор, догол мөрөөр тайлбарлах	Сурагч уран зохиолын бус эхийн бүтэц, агуулгын уялдаа холбоо, учир зүйн дарааллыг тайлбарлаж чаддаг болсон байна.
10.1в. Тайлбарласан эсээний зохиогчийн ашигласан баримт мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх	Сурагч уран зохиолын бус эхийн үндсэн шинжийг ялган таньж, тайлбарладаг болсон байна.
10.1г. Хөрөг найруулал, тайлбарласан эсээнд зохиогчийн үг сонгосон (уран дүрслэл, хэлц) шалтгааныг тайлбарлах	
10.1е Тайлбарласан эсээнд хэрэглэсэн харьцуулсан утгатай бүтээвэр, холбох (зэрэгцүүлэх, угсруулах) үгийг олж шалтгааныг тайлбарлах	
10.1б. Ажлын удирдамж, тайлангийн бүтэц, агуулгын уялдаа холбоо, учир зүйн дарааллыг цогцолбор, догол мөрөөр тайлбарлах	Сурагч албан бичгийн эхийн үндсэн шинжийг ялган таньж, тайлбарладаг болсон байна.
10.1д. Ажлын удирдамж, тайланд албаны үг хэллэг хэрэглэсэн зорилгыг тайлбарлах	
10.1ж Албан бичгийн эхийн зэрэгцүүлэн тоочсон өгүүлбэр, цэг тэмдгийн хэрэглээг тодорхойлж, үүргийг тайлбарлах	

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур

Суралцахуйн үр дүн	Шалгуур
Сурагч уран зохиолын бус эхийн сэдэв, гол санааг тодорхойлж чаддаг болсон байна.	Уран зохиолын бус эхийн сэдэв, гол санааг түлхүүр үг, өгүүлбэр, цогцолбороор тодорхойлдог.
Сурагч уран зохиолын бус эхийн бүтэц, агуулгын уялдаа холбоо, учир зүйн дарааллыг тайлбарлаж чаддаг болсон байна.	Уран зохиолын бус эхийн бүтэц, агуулгын уялдаа холбоо, учир зүйн дарааллыг цогцолбор, догол мөрөөр тайлбарладаг.
Сурагч уран зохиолын бус эхийн үндсэн шинжийг ялган таньж, тайлбарладаг болсон байна.	Зохиогчийн ашигласан баримт мэдээлэл нь эсээнд ямар үүрэгтэйг шинжилдэг.
	Зохиогчийн үг /холбох үг, уран дүрслэл, хэлц/, бүтээвэр сонгосон шалтгаан, зорилгыг тайлбарладаг.
Сурагч албан бичгийн эхийн үндсэн шинжийг ялган таньж, тайлбарладаг болсон байна.	Албан бичгийн эхийн бүтэц, агуулгын уялдаа холбоо, учир зүйн дарааллыг тайлбарладаг.
	Эхэд хэрэглэсэн албаны үг, зэрэгцүүлэн тоочсон өгүүлбэр, цэг тэмдгийн хэрэглээ, зорилго, үүргийг тайлбарладаг.

ХИЧЭЭЛ, СУРГАЛТЫН ҮР ДҮНГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУР

Шалгуур тус бүрийн гүйцэтгэлийн түвшин

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур	Гүйцэтгэлийн түвшин			
	I	II	III	IV
Уран зохиолын бус эхийн сэдэв, гол санааг түлхүүр үг, өгүүлбэр, цогцолбороор тодорхойлдог.	Эхийн сэдэв, гол санааг илэрхийлэх түлхүүр үгс болон өгүүлбэрийг сонгодог ч оновчтой бус тодорхойлдог.	Эхийн сэдэв, гол санааг түлхүүр үг, өгүүлбэр, цогцолборын аль алинаар нь илэрхийлдэг ч хоёуланг оновчтой бус тодорхойлдог.	Эхийн сэдэв /дэд сэдэв/, гол санааг түлхүүр үг, өгүүлбэр, цогцолборын аль алинаар нь илэрхийлдэг ч аль нэгийг нь оновчгүй тодорхойлдог.	Эхийн сэдэв /дэд сэдэв/, гол санааг түлхүүр үг, өгүүлбэр, цогцолборын аль алинаар нь оновчтой тодорхойлдог.
Уран зохиолын бус эхийн бүтэц, агуулгын уялдаа холбоо, учир зүйн дарааллыг цогцолбор, догол мөрөөр тайлбарладаг.	Эхийн бүтцийг оновчгүй зааглан тайлбарладаг.	Эхийн бүтцээр зааглаж, баримт мэдээллийг учир зүйн дарааллаар нь тайлбарладаг.	Эхийн бүтэц, агуулгын уялдаа холбоог зохиогчийн зорилго, мэдээллийн дарааллаар тайлбарладаг.	Эхийн бүтэц, агуулгын уялдаа холбоог зохиогчийн үзэл бодол, нотолгоо баталгааг дэмжиж буй мэдээллүүдээр; учир зүйн дарааллыг цогцолбор, догол мөрөөр тайлбарладаг.
Зохиогчийн ашигласан баримт мэдээлэл нь эсээнд ямар үүрэгтэйг шинжилдэг.	Зохиогчийн ашигласан баримтыг ялган шинжилдэг.	Зохиогчийн үзэл бодлыг ялгаж шинжилдэг.	Зохиогчийн үзэл бодлоо дэмжсэн баримт мэдээлэл нь гол утга санааг хэрхэн баяжуулж байгааг шинжилдэг.	Зохиогчийн үзэл бодлоо дэмжсэн баримт мэдээлэл нь найдвартай эсвэл сонирхолтой байх нь чухал эсэхэд дүн шинжилгээ хийдэг.
Зохиогчийн үг /холбох үг, уран дүрслэл, хэлц/, бүтээвэр сонгосон шалтгаан, зорилгыг тайлбарладаг.	Эхээс харьцуулсан утгатай бүтээвэр, үг олж тайлбарладаг.	Эхэд харьцуулсан утгатай бүтээвэр, холбох үг /зэрэгцүүлэх, угсруулах/ сонгосон шалтгаан, зорилгыг тайлбарладаг.	Эхэд харьцуулсан утгатай бүтээвэр, холбох үг /зэрэгцүүлэх, угсруулах/, уран дүрслэл сонгосон шалтгаан, зорилгыг тайлбарладаг.	Эхэд харьцуулсан утгатай бүтээвэр, холбох үг /зэрэгцүүлэх, угсруулах/, уран дүрслэл, хэлц сонгосон шалтгаан, зорилго, үүргийг тайлбарладаг.
Албан бичгийн эхийн бүтэц, агуулгын уялдаа холбоо, учир зүйн дарааллыг тайлбарладаг.	Албан бичгийн эхийн бүтцийг оновчгүй зааглан тайлбарладаг.	Албан бичгийн эхийн бүтцийг зөв зааглан тайлбарладаг.	Албан бичгийн эхийн бүтэц, агуулгын уялдаа холбоог тайлбарладаг.	Албан бичгийн эхийн бүтэц, агуулгын уялдаа холбоо, учир зүйн дарааллыг цогцолбор, догол мөрөөр тайлбарладаг.
Эхэд хэрэглэсэн албаны үг, зэрэгцүүлэн тоочсон өгүүлбэр, цэг тэмдгийн хэрэглээ, зорилго, үүргийг тайлбарладаг.	Эхээс албаны үг, зэрэгцүүлэн тоочсон өгүүлбэрийг ялгаж тайлбарладаг.	Эхэд зэрэгцүүлэн тоочсон өгүүлбэрийг цэг тэмдгээр яаж ялган тэмдэглэснийг тайлбарладаг.	Эхийн зорилгод албаны үг, зэрэгцүүлэн тоочсон өгүүлбэр ямар үүрэгтэйг тайлбарладаг.	Эхийн албаны үг, зэрэгцүүлэн тоочсон өгүүлбэр ба цэг тэмдэг нь утга, өнгө аясад яаж нөлөөлснийг тайлбарладаг.

1.2.2. Үнэлгээний нэгж 2. Эх зохион бичих

Суралцахуйн зорилт	Суралцахуйн үр дүн
10.2а. Олон ургалч үзэл бодлыг харьцуулж, асуудал дэвшүүлэн тайлбарлан бичих	Сурагч уран зохиолын бус эх зохион найруулж бичдэг болсон байна.
10.2в. Мэдрэмж, сэтгэгдэл, үнэлэмжээ баримтад тулгуурлан дүрслэн бичих	
10.2б. Загварт найруулгын бүтэц онцлог, агуулгын уялдаа холбоог гаргаж тоочин бичих	Сурагч тогтсон бүтэц, загварын дагуу агуулгын уялдаа холбоотой тоочин бичдэг болно.
10.2г. Эхийг хурааж, дэлгэрүүлж найруулан бичих	Сурагч эхийг хурааж, дэлгэрүүлж найруулан бичдэг болно.

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур

Суралцахуйн үр дүн	Шалгуур
Сурагч уран зохиолын бус эх зохион найруулж бичдэг болсон байна.	Олон ургалч үзэл бодлыг харьцуулж, асуудал дэвшүүлэн, мэдрэмж, сэтгэгдэл, үнэлэмжээ баримтад тулгуурлан дүрслэн бичдэг.
Сурагч тогтсон бүтэц, загварын дагуу агуулгын уялдаа холбоотой тоочин бичдэг болно.	Загварт найруулгын бүтцийн онцлогт тохируулан, агуулгын уялдаа холбоог гаргаж тоочин бичдэг.
Сурагч эхийг хурааж, дэлгэрүүлж найруулан бичдэг болно.	Эхийг өгүүлбэр, гол санаа, асуулт зэргээр хурааж, дэлгэрүүлж, найруулан бичдэг.

Шалгуур тус бүрийн гүйцэтгэлийн түвшин

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур	Гүйцэтгэлийн түвшин			
	I	II	III	IV
Олон ургалч үзэл бодлыг харьцуулж, асуудал дэвшүүлэн, мэдрэмж, сэтгэгдэл, үнэлэмжээ баримтад тулгуурлан дүрслэн бичдэг.	Зөвхөн мэдрэмж, сэтгэгдлээ илэрхийлж бичдэг.	Мэдрэмж, сэтгэгдлээ баримтад тулгуурлан бичдэг.	Олон ургалч үзэл бодлыг харьцуулж, мэдрэмж, сэтгэгдэл, үнэлэмжээ баримтад тулгуурлан бичдэг.	Олон ургалч үзэл бодлыг харьцуулж, асуудал дэвшүүлэн, мэдрэмж, сэтгэгдэл, үнэлэмжээ баримтад тулгуурлан дүрслэн бичдэг.
Загварт найруулгын бүтцийн онцлогт тохируулан, агуулгын уялдаа холбоог гаргаж тоочин бичдэг.	Тогтсон бүтэц, загварыг баримтлалгүй, албаны бус, энгийн үгээр, цэг, тэмдгийн дүрмийн алдаа ихтэй бичдэг.	Тогтсон бүтэц, загварыг баримтлахыг оролдсон ч албан бичгийн онцлогийг хадгалалгүй, агуулга нь бүрэн бус, уялдаа холбоо муутай, цэг, тэмдгийн дүрмийн алдаатай бичдэг.	Тогтсон бүтэц, загварыг баримтлан, албан бичгийн онцлогийг хадгалсан ч агуулгын зарим хэсгийн уялдаа холбоо муутай, цэг, тэмдгийн дүрмийн цөөн алдаатай бичдэг.	Тогтсон бүтэц, загварыг баримтлан, албан бичгийн онцлогийг хадгалж, агуулга нь бүхэлдээ уялдаа холбоо сайтай, цэг, тэмдгийг зөв хэрэглэн бичдэг.
Эхийг өгүүлбэр, гол санаа, асуулт зэргээр хурааж, дэлгэрүүлж, найруулан бичдэг.	Эхийн агуулга, бүтцийн уялдаа холбоог тооцолгүй, үг, өгүүлбэр хасан хурааж бичдэг.	Өгүүлбэрийн гишүүн болон гишүүн өгүүлбэрийг хасаж хураан; өгүүлбэрт дэлгэрүүлэгч гишүүд, гишүүн өгүүлбэр нэмэн дэлгэрүүлж бичдэг.	Эхийг гол санаагаар хураах болон дэлгэрүүлэн тайлбарлаж бичдэг.	Эхийн агуулгыг асуултаар хурааж, дэлгэрүүлж бичдэг.

ХИЧЭЭЛ, СУРГАЛТЫН ҮР ДҮНГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУР

1.2.3. Үнэлгээний нэгж 3. Ярих

Суралцахуйн зорилт	Суралцахуйн үр дүн
10.3б. Үзэл бодол, сэтгэгдэл, мэдрэмжээ жишээ баримт, эшлэл, уран дүрслэл, хэлц зэргийг ашиглан илэрхийлэх	Сурагч тодорхой асуудлаар үзэл бодол, сэтгэгдэл, мэдрэмжээ итгэл төрүүлэхүйц, дүрслэл сайтай илэрхийлж чаддаг болсон байна.
10.3а.Тодорхой асуудлаар зорилго, нөхцөл байдал, харилцагчийн онцлогт тохируулан ярих	

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур

Суралцахуйн үр дүн	Шалгуур
Сурагч тодорхой асуудлаар үзэл бодол, сэтгэгдэл, мэдрэмжээ итгэл төрүүлэхүйц, дүрслэл сайтай илэрхийлж чаддаг болсон байна.	Тодорхой асуудлаар үзэл бодол, сэтгэгдэл, мэдрэмжээ илэрхийлэхдээ зорилго, нөхцөл байдал, харилцагчийн онцлогт тохируулан, жишээ баримт, эшлэл, уран дүрслэл, хэлц зэргийг ашигладаг.

Шалгуур тус бүрийн гүйцэтгэлийн түвшин

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур	Гүйцэтгэлийн түвшин			
	I	II	III	IV
Тодорхой асуудлаар үзэл бодол, сэтгэгдэл, мэдрэмжээ илэрхийлэхдээ зорилго, нөхцөл байдал, харилцагчийн онцлогт тохируулан, жишээ баримт, эшлэл, уран дүрслэл, хэлц зэргийг ашигладаг.	Үзэл бодол, сэтгэгдэл, мэдрэмжээ илэрхийлэхдээ зорилго, нөхцөл байдал, харилцагчийн онцлогийг тооцолгүй, тохиромжгүй жишээ баримт ашигладаг.	Үзэл бодол, сэтгэгдэл, мэдрэмжээ илэрхийлэхдээ зорилго, нөхцөл байдал, харилцагчийн онцлогийг тооцсон ч жишээ баримт дутмаг ашигладаг.	Үзэл бодол, сэтгэгдэл, мэдрэмжээ илэрхийлэхдээ зорилго, нөхцөл байдал, харилцагчийн онцлогийг тооцож, тохирсон жишээ баримт, эшлэлийг хангалттай ашигладаг.	Үзэл бодол, сэтгэгдэл, мэдрэмжээ илэрхийлэхдээ зорилго, нөхцөл байдал, харилцагчийн онцлогт тохируулан, тохирсон жишээ баримт, эшлэл, уран дүрслэл, хэлц зэргийг чадварлаг ашигладаг.

1.2.4. Үнэлгээний нэгж 4. Хэл зүйн хэрэглээ

Суралцахуйн зорилт	Суралцахуйн үр дүн
10.4а. Өгүүлбэрийн гишүүдийн хэлбэржилт утга байрыг тодорхойлох, эхийн найруулгад гүйцэтгэх үүргийг тодорхойлох	Сурагч өгсөн цогцолборын хүрээнд хэлний нэгжүүдийн утга, хэлбэржилт, найруулгын үүргийг тодорхойлон, тайлбарлаж чаддаг болно.
10.4б. Зэрэгцүүлэн, угсруулан холбох бүтээвэр, үгийн утгыг ялган таних тайлбарлах	
10.4в. Ойролцоо, эсрэг утгатай бүтээвэр, үг өгүүлбэрийн утгыг ойлгох хэрэглэх	
10.4г. Бичгийн найруулгын зэргийг ялгах	

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур

Суралцахуйн үр дүн	Шалгуур
Сурагч өгсөн цогцолборын хүрээнд хэлний нэгжүүдийн утга, хэлбэржилт, найруулгын үүргийг тодорхойлон, тайлбарлаж чаддаг болно.	Эхийн найруулгад өгүүлбэрийн гишүүд, холбох үг, бүтээврийн гүйцэтгэх үүргийг тодорхойлдог.
	Ойролцоо, эсрэг утгатай бүтээвэр, үг, өгүүлбэрийн утгыг ойлгож хэрэглэдэг.
	Үг, өгүүлбэр, цогцолбороос найруулгын зэрэг бүхий үг хэллэгийг алдаагүй ялгадаг.

Шалгуур тус бүрийн гүйцэтгэлийн түвшин

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур	Гүйцэтгэлийн түвшин			
	I	II	III	IV
Эхийн найруулгад өгүүлбэрийн гишүүд, холбох үг, бүтээврийн гүйцэтгэх үүргийг тодорхойлдог.	Зэрэгцүүлэн, угсруулан холбох бүтээвэр, үгийн утгыг ялгалгүй, өгүүлбэрийн гишүүдийн хэлбэржилт, утга, байрыг буруу тодорхойлдог.	Зэрэгцүүлэн, угсруулан холбох бүтээвэр, үгийн утгыг ялгаж, өгүүлбэрийн гишүүдийн хэлбэржилт нь эхийн найруулгад яаж нөлөөлдгийг тодорхойлдог.	Зэрэгцүүлэн, угсруулан холбох бүтээвэр, үгийн утгыг ялгаж, өгүүлбэрийн гишүүдийн хэлбэржилт, утга нь эхийн найруулгад яаж нөлөөлдгийг тодорхойлдог.	Зэрэгцүүлэн, угсруулан холбох бүтээвэр, үгийн утгыг ялгаж, эхээс өгүүлбэрийн гишүүдийн хэлбэржилт, утга, байр нь эхийн найруулгад яаж нөлөөлдгийг тодорхойлдог.
Ойролцоо, эсрэг утгатай бүтээвэр, үг, өгүүлбэрийн утгыг ойлгож хэрэглэдэг.	Эсрэг утгатай үгийн утгыг ойлгож хэрэглэдэг.	Ойролцоо ба эсрэг утгатай үгийн утгыг ойлгож хэрэглэдэг.	Ойролцоо ба эсрэг утгатай үг, бүтээврийн утгыг ойлгож хэрэглэдэг.	Ойролцоо ба эсрэг утгатай бүтээвэр, үг, өгүүлбэрийн утгыг ойлгож хэрэглэдэг.
Үг, өгүүлбэр, цогцолбороос найруулгын зэрэг бүхий үг хэллэгийг алдаагүй ялгадаг.	Найруулгын зэргийг “дээд”, “дунд”, “доод” гэж ангилдгийг мэддэг ч ихэнхдээ алдаатай ялгадаг.	Найруулгын зэргийг “дээд”, “дунд”, “доод” гэсэн ангиллаар өгөгдсөн үг хэллэгийн хэд хэдийг алдаж ялгадаг.	Найруулгын ялгамжаар үг хэллэгийг сонгон найруулдаг, үг, өгүүлбэр, цогцолбороос найруулгын зэрэг бүхий үг хэллэгийг алдаа багатай ялгадаг.	Найруулгын ялгамжаар үг хэллэгийг оновчтой хэрэглэхээс гадна, үг, өгүүлбэр, цогцолбороос найруулгын зэрэг бүхий үг хэллэгийг алдаагүй ялгадаг.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. XI АНГИ

2.1. XI АНГИЙН МОНГОЛ ХЭЛНИЙ ХИЧЭЭЛИЙН СУРАЛЦАХУЙН ҮР ДҮН

Сурагч нь ойлголт, мэдрэмж, сэтгэгдэл, үнэлэмж, үзэл бодлоо аман болон бичгийн хэлээр баримт нотолгоо, үндэслэлтэйгээр илэрхийлж, нийгэм, соёлын янз бүрийн орчинд эх хэлээрээ чадварлаг, зохистой, бүтээлчээр харилцах чадвартай болно.

2.2. ҮНЭЛГЭЭНИЙ НЭГЖ

2.2.1. Үнэлгээний нэгж 1. Эхийг уншиж, ойлгох

Суралцахуйн зорилт	Суралцахуйн үр дүн
11.1а. Эргэцүүлсэн эсээ, аян замын тэмдэглэл, шинжлэх ухааны хялбаршуулсан эхийн бүтэц, агуулгын уялдаа холбоог тайлбарлаж, сэдэв, гол санааг тодорхойлох	Сурагч уран зохиолын бус эхийн сэдэв, гол санааг тодорхойлж, агуулгын уялдаа холбоог тайлбарладаг болсон байна.
11.1б. Зохиогчийн дүгнэлт, баталгаа нотолгоог үзэл бодолтойгоо харьцуулж дүгнэх	Сурагч зохиогчийн дүгнэлт, баримт нотолгоог үзэл бодолтойгоо харьцуулж дүгнэдэг болсон байна.
11.1в. Уран дүрслэл, хэлц, нэр томьёо, мэргэжлийн үг хэллэгийг хэрэглэсэн зорилгыг тодруулж, утга, үүргийг тайлбарлах	Сурагч зохиогчийн зорилго, уншигчийн сонирхлыг татахаар сонгосон орчин нөхцөл, цаг хугацаа, эхийн шалтгаан, үрийг тодруулж, үг хэллэг, дүрслэлийг тайлбарладаг болсон байна.
11.1г. Орон, цаг, зорилго, шалтгааны утгыг эхийн жишээгээр харьцуулан, тайлбарлах	

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур

Суралцахуйн үр дүн	Шалгуур
Сурагч уран зохиолын бус эхийн сэдэв, гол санааг тодорхойлж, агуулгын уялдаа холбоог тайлбарладаг болсон байна.	Агуулгыг бүрдүүлж буй хэсгүүдийн зааг, уялдаа холбоог тогтоож, эхийн сэдэв, гол санааг тодорхойлдог.
Сурагч зохиогчийн дүгнэлт, баримт нотолгоог үзэл бодолтойгоо харьцуулж дүгнэдэг болсон байна.	Баримт нотолгоог зохиогч ямар зорилгоор ашигласныг эхийн санаа, дэвшүүлсэн асуудалтай холбож, өөрийн үзэл бодолтой харьцуулж дүгнэдэг.
Сурагч зохиогчийн зорилго, уншигчийн сонирхлыг татахаар сонгосон орчин нөхцөл, цаг хугацаа, эхийн шалтгаан, үрийг тодруулж, үг хэллэг, дүрслэлийг тайлбарладаг болсон байна.	Эхийн орон цаг, шалтгааны утга болон зохиогчийн уран дүрслэл, хэлц, нэр томьёо, мэргэжлийн үг хэллэг хэрэглэсэн зорилго, утга, үүргийг тайлбарладаг.

Шалгуур тус бүрийн гүйцэтгэлийн түвшин

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур	Гүйцэтгэлийн түвшин			
	I	II	III	IV
Агуулгыг бүрдүүлж буй хэсгүүдийн зааг, уялдаа холбоог тогтоож, эхийн сэдэв, гол санааг тодорхойлдог.	Агуулгыг бүрдүүлж буй хэсгүүдийн заагийг тодорхойлдог.	Агуулгыг бүрдүүлж буй хэсгүүдийн заагийг тогтоож, цогцолбор тус бүрийн сэдвийг тодорхойлдог.	Агуулгыг бүрдүүлж буй хэсгүүдийн заагийг тогтоож, цогцолбор тус бүрийн гол санааг хадгалсан түлхүүр өгүүлбэрийг тодорхойлдог.	Агуулгыг бүрдүүлж буй хэсгүүдийн заагийг тогтоож, цогцолбор тус бүрийн сэдэв, гол санааг хадгалсан түлхүүр өгүүлбэрийг олж, эхэд бүхэлдээ юуны тухай өгүүлж буйг тодорхойлдог.
Баримт нотолгоог зохиогч ямар зорилгоор ашигласныг эхийн санаа, дэвшүүлсэн асуудалтай холбож, өөрийн үзэл бодолтой харьцуулж дүгнэдэг.	Зохиогчийн дүгнэлтийг ялгаж дүгнэдэг.	Зохиогч дэвшүүлсэн асуудлаа батлахын тулд ашигласан баримт нотолгоог олж дүгнэдэг.	Зохиогч дүгнэлт, дэвшүүлсэн асуудлаа батлахын тулд ашигласан баримт нотолгоог харьцуулж дүгнэдэг.	Зохиогч дүгнэлт, дэвшүүлсэн асуудлаа батлахын тулд ашигласан баримт нотолгоог үзэл бодолтойгоо харьцуулж дүгнэдэг.
Эхийн орон цаг, шалтгааны утга болон зохиогчийн уран дүрслэл, хэлц, нэр томьёо, мэргэжлийн үг хэллэг хэрэглэсэн зорилго, утга, үүргийг тайлбарладаг.	Эхийн цаг хийгээд орны талаарх мэдээллийг ялгаж тайлбарладаг.	Үйл явдлын орон зай, цаг хугацааны дараалал, уялдаа холбоог эхийн жишээгээр харьцуулан тайлбарладаг.	Үйл явдлын орон зай, цаг хугацааны дараалал, уялдаа холбоо, шалтгаан, үрийн утгыг эхийн жишээгээр харьцуулан тайлбарладаг.	Эхийн орон цаг, зорилго, шалтгааны утга болон зохиогчийн уран дүрслэл, хэлц, нэр томьёо, мэргэжлийн үг хэллэг хэрэглэсэн зорилго, утга, үүргийг тайлбарладаг.

2.2.2. Үнэлгээний нэгж 2. Эх зохион бичих

Суралцахуйн зорилт	Суралцахуйн үр дүн
11.2а. Тодорхой асуудлыг сэтгэгдэл, үзэл бодолтойгоо холбон олон талаас нь эргэцүүлэн бичих	Сурагч тодорхой асуудлыг олон талаас нь эргэцүүлэн бичдэг болсон байна. /Эргэцүүлсэн эсээ/
11.2б. Үйл явдлыг хүүрнэн бичихдээ орон цаг, нөхцөл байдлыг дүрслэн, мэдрэмж сэтгэгдлээ илэрхийлэх	Сурагч үйл явдлыг хүүрнэн, асуудал дэвшүүлэн бичдэг болсон байна. /Аян замын тэмдэглэл/
11.2в. Эшлэл, ном зүй, зүүлт, тайлбар, тулгуур бичиглэл, бүдүүвч, загвар зэргийг ашиглан бичих	Сурагч бичихдээ эшлэл, зүүлт, ном зүй ашигладаг болсон байна./Шинжлэх ухааны хялбаршуулсан эх/
11.2г. Эхийг хурааж, дэлгэрүүлж найруулан бичих	Сурагч эхийг хурааж, дэлгэрүүлж найруулан бичдэг болсон байна.

ХИЧЭЭЛ, СУРГАЛТЫН ҮР ДҮНГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУР

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур

Суралцахуйн үр дүн	Шалгуур
Сурагч тодорхой асуудлыг олон талаас нь эргэцүүлэн бичдэг болсон байна. /Эргэцүүлсэн эсээ/ Сурагч үйл явдлыг хүүрнэн, асуудал дэвшүүлэн бичдэг болсон байна. /Аян замын тэмдэглэл/	Тодорхой асуудлыг сэтгэгдэл, мэдрэмж, үзэл бодол, үнэлэмжтэйгээ холбон олон талаас нь эргэцүүлэн бичдэг. Үйл явдлыг нүдэнд харагдтал хүүрнэн бичихдээ бүтэц тус бүрийн дүрслэлийн ялгааг гаргаж, үйл явдал ба цогцолборуудыг сонирхолтой, учир зүйн дарааллаар холбон бичдэг.
Сурагч бичихдээ эшлэл, зүүлт, ном зүй ашигладаг болсон байна. /Шинжлэх ухааны хялбаршуулсан эх/	Эшлэл, ном зүй, зүүлт, тайлбар, тулгуур бичиглэл, бүдүүвч, загвар зэргээс ашиглан, дэвшүүлсэн асуудлаа тодорхой тогтолцоонд, учир шалтгааны уялдаа холбоотой, дэлгэрэнгүй тайлбарлаж бичдэг.
Сурагч эхийг хурааж, дэлгэрүүлж найруулан бичдэг болсон байна.	Эхийг түлхүүр үг, өгүүлбэр, орон, цаг, шалтгааны утга, мэдрэмж, сэтгэгдэл, үзэл бодлоор хурааж, дэлгэрүүлэн найруулдаг.
Сурагч тодорхой асуудлыг олон талаас нь эргэцүүлэн бичдэг болсон байна. /Эргэцүүлсэн эсээ/	Тодорхой асуудлыг сэтгэгдэл, мэдрэмж, үзэл бодол, үнэлэмжтэйгээ холбон олон талаас нь эргэцүүлэн бичдэг.

Шалгуур тус бүрийн гүйцэтгэлийн түвшин

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур	Гүйцэтгэлийн түвшин			
	I	II	III	IV
Тодорхой асуудлыг сэтгэгдэл, мэдрэмж, үзэл бодол, үнэлэмжтэйгээ холбон олон талаас нь эргэцүүлэн бичдэг.	Баримт маш цөөн, зөвхөн сэтгэгдэл, мэдрэмж, үнэлэмж, үзэл бодлын аль нэг талыг баримталж бичдэг.	Тодорхой асуудлыг сэтгэгдэл, мэдрэмж, үнэлэмж, үзэл бодолдоо тулгуурласан ч зарим нь баримттайгаа холбоогүй бичдэг.	Тодорхой асуудлыг сэтгэгдэл, мэдрэмж, үнэлэмж, үзэл бодолдоо тулгуурлан олон талын баримтаар батлахдаа найруулгын хэд хэдэн алдаатай бичдэг.	Тодорхой асуудлыг сэтгэгдэл, мэдрэмж, үнэлэмж, үзэл бодолдоо тулгуурлан олон талын баримтаар баталж, найруулгын алдаа багатай бичдэг.
Үйл явдлыг нүдэнд харагдтал хүүрнэн бичихдээ бүтэц тус бүрийн дүрслэлийн ялгааг гаргаж, үйл явдал ба цогцолборуудыг сонирхолтой, учир зүйн дарааллаар холбон бичдэг.	Үйл явдлыг хүүрнэн бичихдээ орон, цагийг дүрслэн бичдэг.	Үйл явдлыг хүүрнэн бичихдээ нөхцөл байдлыг дүрслэн бичдэг.	Үйл явдлыг хүүрнэн бичихдээ мэдрэмж, сэтгэгдлээ илэрхийлэн, асуудал дэвшүүлэн бичдэг.	Үйл явдлыг нүдэнд харагдтал хүүрнэн бичихдээ бүтэц тус бүрийн дүрслэлийн ялгааг гаргаж, үйл явдал ба цогцолборуудыг сонирхолтой, учир зүйн дарааллаар холбон бичдэг.

Эшлэл, ном зүй, зүүлт, тайлбар, тулгуур бичиглэл, бүдүүвч, загвар зэргээс ашиглан, дэвшүүлсэн асуудлаа тодорхой тогтолцоонд, учир шалтгааны уялдаа холбоотой, дэлгэрэнгүй тайлбарлаж бичдэг.	Холбогдох эшлэл, ном зүй, тайлбар хэрэглэсэн ч сэдэвтээ холбогдолгүй эсвэл буруу сонгон бичдэг.	Эшлэл, ном зүй, зүүлт, тайлбар, тулгуур бичиглэл, бүдүүвч, загвар зэргээс өөрт чухлыг сонгон, тайлбарлаж бичдэг.	Эшлэл, ном зүй, зүүлт, тайлбар, тулгуур бичиглэл, бүдүүвч, загвар зэргээс ач холбогдолтойг нь ашиглан, асуудал дэвшүүлэн бичдэг.	Эшлэл, ном зүй, зүүлт, тайлбар, тулгуур бичиглэл, бүдүүвч, загвар зэргээс хамгийн ач холбогдолтойг ашиглан, дэвшүүлсэн асуудлаа учир шалтгааны уялдаа холбоотой, дэлгэрэнгүй тайлбарлаж бичдэг.
Эхийг түлхүүр үг, өгүүлбэр, орон, цаг, шалтгааны утга, мэдрэмж, сэтгэгдэл, үзэл бодлоор хурааж, дэлгэрүүлэн найруулдаг.	Эхийн санааг түлхүүр үг, өгүүлбэрээр хурааж бичдэг.	Нийлмэл өгүүлбэрийг энгийн, энгийн өгүүлбэрийг нийлмэл өгүүбэр болгох замаар хурааж, дэлгэрүүлэн бичдэг.	Эхийг орон, цаг, шалтгааны утгаар дэлгэрүүлэн бичдэг.	Эхээс төрсөн мэдрэмж, сэтгэгдэл, үзэл бодлоо нэмэхдээ баримтад тулгуурлан бичдэг.

2.2.3. Үнэлгээний нэгж 3. Ярих

Суралцахуйн зорилт	Суралцахуйн үр дүн
11.3а. Тодорхой цаг хугацаа, орон зайд болсон хэрэг явдлын талаар төрсөн сэтгэгдэл, мэдрэмжээ илэрхийлж ярих	Сурагч хэрэг явдлын талаарх үзэл бодол, сэтгэгдэл, мэдрэмжээ баримтад үндэслэн ярьдаг болсон байна.

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур

Суралцахуйн үр дүн	Шалгуур
Сурагч хэрэг явдлын талаарх үзэл бодол, сэтгэгдэл, мэдрэмжээ баримтад үндэслэн ярьдаг болсон байна.	Тодорхой цаг хугацаа, орон зайд болсон хэрэг явдлын талаар ярихдаа төлөвлөж, баримт ашиглан, сэтгэгдэл, мэдрэмж, үзэл бодлоо илэрхийлж, дүгнэдэг.

Шалгуур тус бүрийн гүйцэтгэлийн түвшин

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур	Гүйцэтгэлийн түвшин			
	I	II	III	IV
Тодорхой цаг хугацаа, орон зайд болсон хэрэг явдлын талаар ярихдаа төлөвлөж, баримт ашиглан, сэтгэгдэл, мэдрэмж, үзэл бодлоо илэрхийлж, дүгнэдэг.	Тодорхой цаг хугацаа, орон зайд болсон хэрэг явдлыг дүрслэн ярьдаг.	Тодорхой цаг хугацаа, орон зайд болсон хэрэг явдлыг баримт ашиглан, дүрслэн ярьдаг.	Тодорхой цаг хугацаа, орон зайд болсон хэрэг явдалд хэрхэн хандах, аль өнцгөөс харж буйгаа төлөвлөж ярьдаг.	Тодорхой цаг хугацаа, орон зайд болсон хэрэг явдлын талаар сэтгэгдэл, мэдрэмж, үзэл бодлоо илэрхийлж, дүгнэн ярьдаг.

2.2.4. Үнэлгээний нэгж 4. Хэл зүйн хэрэглээ

Суралцахуйн зорилт	Суралцахуйн үр дүн
11.4а. Холбох хэрэглүүрийн утга, үүргийг тодорхойлж, нийлмэл өгүүлбэрт сонгон найруулах	Сурагч нийлмэл өгүүлбэрийг таньж, зохион найруулдаг болсон байна.
11.4б. Орон цаг, зорилго, шалтгааны утгатай бүтээвэр, холбох үг, өгүүлбэрийн утгыг тодорхойлж, сонгон найруулах	
11.4д. Нийлмэл өгүүлбэрийн утга, бүтэц, хэрэглээг таньж, эхэд гүйцэтгэх үүргийг тайлбарлах	
11.2д. Холбох хэрэглүүрээс сонгож, нийлмэл өгүүлбэрийг хувирган найруулах	
11.4в. Өвөрмөц, хэвшмэл хэлцийг тухайн найруулгад сонгон хэрэглэх	Сурагч толь бичгээс үг сонгон найруулгад хэрэглэдэг болсон байна.
11.4г. Төрөл бүрийн толь бичгийг зориулалтаар нь хэрэглэх	

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур

Суралцахуйн үр дүн	Шалгуур
Сурагч нийлмэл өгүүлбэрийг таньж, зохион найруулдаг болсон байна.	Нийлмэл өгүүлбэрийн утга, бүтэц, хэрэглээ, үүргийг таньж, тохирох холбоосоор нийлмэл өгүүлбэр найруулдаг.
Сурагч толь бичгээс үг сонгон найруулгад хэрэглэдэг болсон байна.	Толь бичгийн уламжлал, төрөл, тэдгээрийн үүрэг, зориулалтыг мэдэж, хэрэглэдэг.

Шалгуур тус бүрийн гүйцэтгэлийн түвшин

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур	Гүйцэтгэлийн түвшин			
	I	II	III	IV
Нийлмэл өгүүлбэрийн утга, бүтэц, хэрэглээ, үүргийг таньж, тохирох холбоосоор нийлмэл өгүүлбэр найруулдаг.	Нийлмэл өгүүлбэрийн утгыг тайлбарлаж, тохирох /орон цаг, зорилго, шалтгааны утгат/ холбоос, нөхцөлөөр нийлмэл өгүүлбэр найруулдаг.	Нийлмэл өгүүлбэрийн утга, бүтцийг тайлбарлаж, тохирох /орон цаг, зорилго, шалтгааны утгат/ холбоос, нөхцөлөөр нийлмэл өгүүлбэр найруулдаг.	Нийлмэл өгүүлбэрийн утга, бүтэц, хэрэглээг тайлбарлаж, тохирох /орон цаг, зорилго, шалтгааны утгат/ холбоос, нөхцөлөөр нийлмэл өгүүлбэр найруулдаг.	Нийлмэл өгүүлбэрийн утга, бүтэц, хэрэглээ, эхэд гүйцэтгэх үүргийг тайлбарлаж, тохирох /орон цаг, зорилго, шалтгааны утгат/ холбоос, нөхцөлөөр нийлмэл өгүүлбэр найруулдаг.
Толь бичгийн уламжлал, төрөл, тэдгээрийн үүрэг, зориулалтыг мэдэж, хэрэглэдэг.	Толь бичгийн төрлийг мэддэг.	Толь бичгийн уламжлал, төрөл, тэдгээрийн үүрэг, зориулалтыг мэддэг.	Өвөрмөц ба хэвшмэл хэлцийг толь бичигт хэрхэн тусгадгийг мэдэж, хэрэглэдэг.	Хэлцийг шууд нэрлэлтээр солих эсвэл зохион найруулах эх, өгүүлбэрт шаардлагатай үгийнхээ үүрэг, утгыг тольчлон хэрэглэдэг.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. XII АНГИ

3.1. XII АНГИЙН МОНГОЛ ХЭЛНИЙ ХИЧЭЭЛИЙН СУРАЛЦАХУЙН ҮР ДҮН

Сурагч нь ойлголт, мэдрэмж, сэтгэгдэл, үнэлэмж, үзэл бодол, байр сууриа аман болон бичгийн хэлээр баримт нотолгоо, үндэслэлтэйгээр илэрхийлж, нийгэм, соёлын янз бүрийн орчинд эх хэлээрээ чадварлаг, зохистой, бүтээлчээр харилцах чадвартай болно.

3.2. ҮНЭЛГЭЭНИЙ НЭГЖ

3.2.1. Үнэлгээний нэгж 1. Эхийг уншиж, ойлгох

Суралцахуйн зорилт	Суралцахуйн үр дүн
12.1а. Уран нийтлэлийн бүтэц, гол санааг цогцолбор, түлхүүр үг, өгүүлбэрээр тодорхойлох	Сурагч уран зохиолын бус эхийн бүтэц, гол санааг тодорхойлж чаддаг болсон байна.
12.1б. Ятгасан эсээний бүтэц, гол санааг цогцолбор, түлхүүр үг, өгүүлбэрээр тодорхойлох	
12.1в. Ятгасан эсээний агуулгыг зохиогчийн үзэл бодол, сэтгэгдэл, мэдрэмж, үнэлэлт дүгнэлт, баримтаар задлах	Сурагч ятгасан эсээг задлан тайлбарладаг болсон байна.
12.1г. Ятгасан эсээний үгийн сан, бүтэц, зохиомж, жишээ баримт, уншигчид нөлөөлөх дүрслэл, зохиогчийн ёс зүйн хандлагыг жишээ баримтаар тайлбарлах, дүгнэх	

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур

Суралцахуйн үр дүн	Шалгуур
Сурагч уран зохиолыг бус эхийн бүтэц, гол санааг тодорхойлдог болсон байна.	Эхийн бүтэц, гол санааг түлхүүр үг, өгүүлбэр, цогцолбороор тодорхойлдог.
Сурагч ятгасан эсээг задлан тайлбарладаг болсон байна.	Ятгасан эсээний агуулгыг бүтэц, зохиомж, баримт, үгийн сан, дүрслэл, зохиогчийн үзэл бодол, сэтгэгдэл, мэдрэмж, үнэлэлт, дүгнэлтээр задалдаг.

Шалгуур тус бүрийн гүйцэтгэлийн түвшин

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур	Гүйцэтгэлийн түвшин			
	I	II	III	IV
Эхийн бүтэц, гол санааг түлхүүр үг, өгүүлбэр, цогцолбороор тодорхойлдог.	Эхийн бүтэц, гол санааг илэрхийлэх түлхүүр үгс болон өгүүлбэрийг сонгодог ч оновчтой бус тодорхойлдог.	Эхийн бүтэц, гол санааг түлхүүр үг, өгүүлбэр, цогцолборын аль алинаар нь илэрхийлдэг ч хоёуланг оновчтой бус тодорхойлдог.	Эхийн бүтэц, гол санааг түлхүүр үг, өгүүлбэр, цогцолборын аль алинаар нь илэрхийлдэг ч аль нэгийг нь оновчгүй тодорхойлдог.	Эхийн бүтэц, гол санааг түлхүүр үг, өгүүлбэр, цогцолборын аль алинаар нь оновчтой тодорхойлдог.
Ятгасан эсээний агуулгыг бүтэц, зохиомж, баримт, үгийн сан, дүрслэл, зохиогчийн үзэл бодол, сэтгэгдэл, мэдрэмж, үнэлэлт, дүгнэлтээр задалдаг.	Ятгасан эсээний агуулгыг баримтаар задлан тайлбарладаг.	Ятгасан эсээний агуулгыг бүтэц, зохиомжоор задлан тайлбарладаг.	Ятгасан эсээний агуулгыг үгийн сан, дүрслэлээр задлан тайлбарладаг.	Ятгасан эсээний агуулгыг зохиогчийн үзэл бодол, сэтгэгдэл, мэдрэмж, үнэлэлт, дүгнэлт, хандлагаар задлан тайлбарладаг.

3.2.2. Үнэлгээний нэгж 2. Эх зохион бичих

Суралцахуйн зорилт	Суралцахуйн үр дүн
12.2а. Асуудал дэвшүүлэн бичихдээ баримт нотолгоо, уншигчид нөлөөлөх дүрслэл, эшлэл зүүлт ашиглан байр сууриа илэрхийлж, ятган итгүүлж бичих 12.2б. Уншигч, зорилго, нөхцөл байдалдаа тохирсон бүтэц, хэв маягийг сонгон бичих	Сурагч ятган итгүүлж бичдэг болсон байна.
12.2в. Эхийг хурааж, дэлгэрүүлж найруулан бичих	Сурагч эхийг хурааж, дэлгэрүүлж найруулан бичдэг болсон байна.

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур

Суралцахуйн үр дүн	Шалгуур
Сурагч ятган итгүүлж бичдэг болсон байна.	Уншигч болон бичих зорилгоо тодорхойлж, асуудал дэвшүүлэн, хөтөч санаагаа гаргаж, өөрийн үзэл бодлоо илэрхийлэхдээ баримт нотолгоо, эшлэл зүүлт, дүрслэл ашиглан ятган итгүүлж бичдэг.
Сурагч эхийг хурааж, дэлгэрүүлж найруулан бичдэг болсон байна.	Эхийн бүтцийг тоймлон загварчилж, хөндлөнгийн үг, өгүүлбэр, дүрслэл, хэлц, баймж санаа, өөрийн үзэл бодлоор хурааж, дэлгэрүүлэн бичдэг.

Шалгуур тус бүрийн гүйцэтгэлийн түвшин

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур	Гүйцэтгэлийн түвшин			
	I	II	III	IV
Уншигч болон бичих зорилгоо тодорхойлж, асуудал дэвшүүлэн, хөтөч санаагаа гаргаж, өөрийн үзэл бодлоо илэрхийлэхдээ баримт нотолгоо, эшлэл зүүлт, дүрслэл ашиглан ятган итгүүлж бичдэг.	Асуудал дэвшүүлсэн ч баримт нотолгоо ашиглалгүй бичдэг.	Дэвшүүлсэн асуудлаа баримт нотолгоогоор батлан бичдэг.	Асуудал дэвшүүлж, баримт нотолгоо, уншигчид нөлөөлөх дүрслэл, эшлэл зүүлт ашиглан ятган итгүүлж бичдэг.	Уншигч, зорилго, нөхцөл байдалдаа тохирсон бүтэц, хэв маягийг сонгон, асуудал дэвшүүлж, баримт нотолгоо, уншигчид нөлөөлөх дүрслэл, эшлэл зүүлт ашиглан байр сууриа илэрхийлж, ятган итгүүлж бичдэг.
Эхийн бүтцийг тоймлон загварчилж, хөндлөнгийн үг, өгүүлбэр, дүрслэл, хэлц, баймж санаа, өөрийн үзэл бодлоор хурааж, дэлгэрүүлэн бичдэг.	Эхийн бүтцийг тоймлон загварчилж хураадаг.	Эхийг хөндлөнгийн үг, өгүүлбэрээр дэлгэрүүлэн бичдэг.	Эхийг дүрслэл, хэлц зэргээр хурааж, дэлгэрүүлж, найруулан бичдэг.	Эхийг баймж санаа, өөрийн үзэл бодлоор дэлгэрүүлэн бичдэг.

3.2.3. Үнэлгээний нэгж 3. Ярих

Суралцахуйн зорилт	Суралцахуйн үр дүн
12.3а. Үзэл бодол, байр сууриа илэрхийлэн илтгэж ярихдаа жишээ баримт, эшлэл ашиглах 12.3б. Үндэслэлтэй ярих, бусдын үзэл бодлыг анхааралтай сонсож, дүгнэлт хийх	Сурагч тодорхой асуудлаар үзэл бодол, сэтгэгдэл, мэдрэмжээ итгэл төрүүлэхүйц, дүрслэл сайтай илэрхийлж чаддаг болсон байна.

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур

Суралцахуйн үр дүн	Шалгуур
Сурагч бусдыг сонсон дүгнэж, үзэл бодол, байр сууриа илэрхийлдэг болсон байна.	Бусдын үзэл бодлыг анхааралтай сонсож, дүгнэн, үзэл бодол, байр сууриа илэрхийлэн илтгэхдээ төлөвлөж, жишээ баримт, эшлэл ашиглан, шинэлэг асуудлыг дэвшүүлэн, үндэслэлтэй ярьдаг.

Шалгуур тус бүрийн гүйцэтгэлийн түвшин

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур	Гүйцэтгэлийн түвшин			
	I	II	III	IV
Бусдын үзэл бодлыг анхааралтай сонсож, дүгнэн, үзэл бодол, байр сууриа илэрхийлэн илтгэхдээ төлөвлөж, жишээ баримт, эшлэл ашиглан, шинэлэг асуудлыг дэвшүүлэн, үндэслэлтэй ярьдаг.	Бусдын үзэл бодлыг сонсож, байр сууриа баримт нотолгоогүй ярьдаг.	Бусдын үзэл бодлыг анхааралтай сонсож, дүгнэн, өөрийн үзэл бодол, байр суурьтай харьцуулан ярьдаг.	Үзэл бодол, байр сууриа илэрхийлэн илтгэхдээ жишээ баримт, эшлэл ашиглан ярьдаг.	Үзэл бодол, байр сууриа илэрхийлэн илтгэхдээ төлөвлөж, шинэлэг асуудлыг дэвшүүлэн, жишээ баримт, эшлэл ашиглан, үндэслэлтэй ярьдаг.

3.2.4. Үнэлгээний нэгж 4. Хэл зүйн хэрэглээ

Суралцахуйн зорилт	Суралцахуйн үр дүн
12.4а. Нийлмэл өгүүлбэр дэх “гэ”-т өгүүлбэрийг таних, тайлбарлах	Сурагч өгүүлбэрийг төрөл бүрийн аргаар дэлгэрүүлэн найруулж бичдэг болсон байна.
12.4б. Цөм өгүүлбэрийг гишүүд, гишүүн өгүүлбэр, “гэ”-т өгүүлбэр, хэлц үг зэргээр дэлгэрүүлэн найруулж бичих	
12.4в. Хэлц өгүүлбэрийн гол болон үүдэл санааг тайлбарлах	Сурагч хэлц өгүүлбэрийн гол болон үүдэл санааг тайлбарладаг болсон байна.

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур

Суралцахуйн үр дүн	Шалгуур
Сурагч өгүүлбэрийг төрөл бүрийн аргаар дэлгэрүүлэн найруулж бичдэг болсон байна.	Өгүүлбэрийг гишүүд, гишүүн өгүүлбэр, хэлц, “гэ”, “хэмээ” холбох үг бүхий өгүүлбэрээр дэлгэрүүлдэг.
Сурагч хэлц өгүүлбэрийн гол болон үүдэл санааг тайлбарладаг болсон байна.	Хэлцийн санааг монголчуудын утга соёлын өвөрмөц онцлогтой холбон тайлбарладаг.

Шалгуур тус бүрийн гүйцэтгэлийн түвшин

Суралцахуйн үр дүнгийн шалгуур	Гүйцэтгэлийн түвшин			
	I	II	III	IV
Өгүүлбэрийг гишүүд, гишүүн өгүүлбэр, хэлц, “гэ”, “хэмээ” холбох үг бүхий өгүүлбэрээр дэлгэрүүлдэг.	Нийлмэл өгүүлбэр дэх “гэ”-т өгүүлбэрийг таньж, цөм өгүүлбэрийг гишүүдээр дэлгэрүүлдэг.	Дүрслэг өгүүлбэрийн санааг уг үйл явдалтай адилтган холбож, гишүүн өгүүлбэрээр дэлгэрүүлдэг.	“гэ”, “хэмээ” үйл үгийн хэл зүйн утга, үүргийг тодорхойлж, түүгээр өгүүлбэр дэлгэрүүлдэг.	Хэлц өгүүлбэрийн санааг уг үйл явдалтай адилтган холбож дэлгэрүүлдэг.
Хэлцийн санааг монголчуудын утга соёлын өвөрмөц онцлогтой холбон тайлбарладаг.	Өгөгдсөн хэлцийн гол ба үүдэл утга санааг таамаглан тайлбарладаг.	Өгөгдсөн хэлцийн гол санаа ба уран дүрслэлийг тайлбарладаг.	Өгөгдсөн хэлцийн санааг монголчуудын утга соёлын онцлогтой холбохдоо зарим нэгийнх нь утгыг алдагдуулан тайлбарладаг.	Өгөгдсөн хэлцийн гол ба үүдэл санааг монголчуудын утга соёлын онцлогтой холбохдоо бүтсэн арга, уран дүрслэл, илтгэж буй санааг бүрэн тайлбарладаг.

“ЕБС-ийн Монгол хэлний хичээл, сургалтын үр дүнг үнэлэх шалгуур”-ыг боловсруулсан ажлын хэсэг:

Ш.Оюунцэцэг	БМДИ-ийн зөвлөх
Ц.Март	11-р сургуулийн багш, зөвлөх
М.Болдсайхан	БҮТ, Шалгалт судалгаа хариуцсан хэлтсийн дарга
Д.Энхжаргал	БҮТ-ийн ахлах мэргэжилтэн, магистр
Т.Отгон-Эрдэнэ	БҮТ-ийн мэргэжилтэн, тэргүүлэх
О.Батмөнх	39-р сургуулийн багш, тэргүүлэх, магистр
Н.Батбаяр	33-р сургуулийн багш, тэргүүлэх, магистр
И.Сансартуяа	“Сант” сургуулийн багш

Хөндлөнгийн шинжээч:

Ө.Цэндсүрэн	Монгол улсын гавьяат багш
-------------	---------------------------

Техникийн редактор:

Т.Отгон-Эрдэнэ	Боловсролын үнэлгээний төвийн мэргэжилтэн
----------------	---

Хэвлэлийн эх бэлтгэсэн дизайнер:

Э.Сансартуяа	“Хас дизайн пресс” ХХК-ийн дизайнер
Л.Алтансүх	Боловсролын үнэлгээний төвийн ахлах мэргэжилтэн

БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ЯАМ
БОЛОВСРОЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТӨВ

БОЛОВСРОЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТӨВ

Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг, 6-р хороо
Энхтайваны өргөн чөлөө, Арслантай гүүр
“ОЮУНЫ УНДРАА” группийн байр

Утас: 70119498, 70118485
И-мэйл: info@eecs.mn